

Valdas Adamkus Čikagai pristatė Lietuvą

Vilnius, spalio 20 d. (BNS-Elta) — Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus pirmadienį Čikagoje su Illinois valstijos gubernatoriumi Jim Edgar apsvaistė Lietuvos ir Illinois bendradarbiavimo galimybes.

Prezidento atstovė spaudai Violeta Gaizauskaitė sakė, kad gubernatorių žadėjo paramą sveikatos apsaugos, švietimo srityse bei pertvarkant žemės ūkį.

Neseniai Lietuvoje viešėjęs J. Edgar prisiminė, kad kelionėje jį lydėję pareigūnai stebėjosi Lietuvos grožiu ir sparčiu ūkio kėlimu.

Vėliau V. Adamkus susitiko su lenkų išeivijos atstovais — Lenkų kongreso nariais. Pasak V. Gaizauskaitės, pokalbyje prezidentas ragino Amerikos lenkus, „kaip ir didžioji Lenkija“, paremti Lietuvos siekius tapti NATO nare bei padėti siekti šio tikslo.

Pirmadienį prezidentas taip pat lankėsi pagalbos telefono „911“ stotyje, Lietuvos konsulate, susitiko su Čikagos arkivyskupu Francis George, pristatė Lietuvos ekonomiką bei užsienio politikos tikslus. Vidurio Amerikos komitete, skaitė paskaitą Čikagos universitete.

Kaip praneša naujienų agentūra AP, Vidurio Amerikos komitete V. Adamkus pabrėžė, kad Rusijos krizė neturi tiesioginės įtakos Lietuvos finansų sistemai.

„Nepaisant Rusijos krizės, Lietuvos finansų sistema funkcionavo stabiliai ir patikimai, litui pavojus neiškilo, nes visi apyvartoję esantys litai 180 procentų yra padengti tvirtos valiutos atsargomis“, pabrėžė V. Adamkus. „Rusijos krizė aiškiai parodė, kad Lietuva yra kitoje upės pusėje“, sakė Lietuvos vadovas.

V. Adamkus minėjo tokius Lietuvoje aktyviai dirbančius JAV investuotojus, kaip „Motorola“, IBM, „Philip Morris“ ir „Masterfoods“ bei nurodė, kad gerų galimybių investicijoms yra statybos ir statybinių medžiagų gamybos srityse.

Didelę kalbos dalį skyręs saugumo tikslams, prezidentas pabrėžė narystės NATO ir ES svarbą.

Jis sakė suprantąs Rusijos šiandieninį priešišumą NATO atžvilgiu, kuris „iš dalies

yra lemiamas psichologinių faktorių, kuriuos geriausiai koreguoja pokyčiai patioje Rusijoje“. Todėl V. Adamkus yra „tvirtai įsitikinęs, kad šios valstybės pozicija nėra statiška ir palaipsniui keičiasi“.

Kalbėdamas Čikagos universiteto politikos klube, V. Adamkus pabrėžė, kad Lietuvos saugumo užtikrinimas, priimančią ją NATO, būtų labai naudingas ir Jungtinėms Amerikos Valstijoms. „Jūs galėtumėte manęs paklausti: kodėl Lietuva turėtų būti integruota į pasaulio bendriją, kodėl Amerika turėtų padėti jai ir kitoms Baltijos šalims įstoti į NATO?“, retoriškai klausė prezidentas ir čia pat atsakė: „Atsakymas paprastas — tai turi būti daroma jūsų pačių saugumo ir gerovės vardu. Mes tapome pernelyg nepriklausomi vieni nuo kitų“.

Pasak V. Adamkaus, siekdamas įstoti į NATO, Lietuva vykdo atvirą ir konstruktyvią užsienio politiką, paremtą gerais kaimyniniais santykiais. „Aš norėčiau ypač išskirti mūsų bendradarbiavimą su Lenkija, kuris dar niekada nebuvo toks dinamiškas ir vaisingas“, sakė prezidentas.

„Sveikindami Lenkijos, Čekijos ir Vengrijos priėmimą į NATO, mes tikimės, kad kitų metų balandį Vašingtone rengiamame NATO viršūnių susitikime bus priimti sprendimai dėl aljanso plėtros pratęsimo. Mes taip pat įsitikinę, kad Lietuva jau pasirengusi deryboms dėl stojimo į šią organizaciją“, sakė Valdas Adamkus.

Per pietus Vidurio Amerikos komitete V. Adamkus iškėlė Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 2-ojo laipsnio ordiną JAV senatoriui Richard J. Durbin ir Atstovų Rūmų nariui Henry J. Hyde.

Antradienį po susitikimo su Čikagos meru Richard Daley, apsilankymo savo buvusioje darbovietėje Aplinkos apsaugos agentūros 5-tojo regiono valdyboje ir pranešimo Tarpautiniame prekybos centre vykstančiame ekonominiame seminare apie investavimo į Baltijos valstybes galimybes V. Adamkus išskris į Vašingtoną, kur vyks pagrindinė jo vizito JAV dalis.

Seimas nesutaria dėl „daugumos“ ir „opozicijos“ apibrėžimų

Vilnius, spalio 20 d. (BNS) — Antradienį toliau tobulindamas savo Statutą, Seimas „užstrigo“ diskusijose dėl parlamento daugumos, mažumos, valdantiųjų ir opozicijos frakcijų apibrėžimo.

Per tris visuotinio posėdžio valandas parlamentarai susitarė tik dėl kelių Statuto straipsnių pataisų, tolesnėms diskusijoms palikę dar daug

* Seimo nacionalinio saugumo komiteto pirmininkas Algirdas Katkus pranešė, kad Švedijos specialistai Lietuvai padės paruošti oro erdvės kontrolės įstatymus ir jau pateikė projektą, kuris padės susisteminti ir paruošti įstatymine bazę oro erdvės vadybai, taip pat numatys karo ir civilinės aviacijos sistemų sąveiką.

(BNS)

giau nei 200 nesvarstytų straipsnių.

Taip ir nesugebėję išsiskirti vienos iš daugybės alternatyvų, Seimo nariai sutarė dar mažesnėse grupėse apsvaistyti visus pasiūlymus, ir tik vėliau dėl jų balsuoti visuotiniame posėdyje.

Tarp pasiūlymų — valdančiosiomis laikyti Seimo frakcijas, kurios formuoja vyriausybę. Ministrų kabinetai ir jo programą palaikančias frakcijas reikėtų vadinti remiančiosiomis, o opozicinėmis — tas, kurios nesutinka su vyriausybės programa.

Ketinama apibrėžti ir oficialaus opozicijos vadovo statusą. Tokiu vadovu siūloma laikyti seniūną tos opozicinės frakcijos, kuriai priklauso daugiau kaip penktadalis arba ketvir-

Kauno „Ledo arenoje“ pirmą kartą buvo surengtos tarptautinės dailiojo čiuožimo varžybos „Baltijos taurė-98“, kuriose dvi dienas varžėsi per 40 čiuožėjų iš Lenkijos, Suomijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos. Asmeninėse varžybose vyravo lenkų čiuožėjai, nugalėję keturiose kategorijose. Šokių ant ledo varžybose geriausia buvo pripažinta čiuožėjų pora iš Lietuvos, Nagano olimpiados 8-osios vietos nugalėtojai Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas. Jie parodė savo naujausią programą, kurią lapkričio mėnesį vės į pasaulio taurės varžybas „Skate Canada“.

Nuotr.: „Baltijos taurės-98“ nugalėtojai Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas (viduryje). Kairėje stovi II vietą laimėjusi pora iš Lenkijos, dešinėje — III vietą laimėję rusai.

(Elta)

Lietuvoje parengtas pirmasis Socialinis pranešimas

Vilnius, spalio 20 d. (BNS) — Socialinės apsaugos ir darbo ministerija antradienį pristatė pirmąjį Lietuvos Socialinį pranešimą.

„Pranešime pateikiama socialinės apsaugos formų ir darbo santykių raida po nepriklausomybės atkūrimo“, spaudos konferencijoje sakė socialinės apsaugos ir darbo ministrė Irena Degutienė. Konsultuojami kolegų iš Olandijos, dokumentą paruošė ministerijos specialistai.

Pranešime pateikiami ir analizuojami Lietuvos socialinės aplinkos poslinkiai, vertinama 1997 m. socialinė politika.

Apžvalgoje apibūdinama socialinė ekonominė padėtis, darbo politika, socialinis draudimas, socialinė parama, pateikiamas socialinės apsaugos ir darbo politikos vertinimas, apžvelgiama eurointegracija bei tarptautinis bendradarbiavimas socialinėje srityje.

Pasak ministrės, pranešime ypač daug dėmesio skiriama ne-

išspręstoms socialinėms problemoms — nedarbui, jaunų šeimų materialinei padėčiai, visuomenės senėjimui.

Jungtinių Tautų Vystymo programos (UNDP) įgaliojantis atstovas Lietuvoje Cornel Klein sakė, kad pateikdama

Pramonininkai nepritaria minimalaus atlyginimo padidinimui

Vilnius, spalio 20 d. (BNS) — Lietuvos pramonininkų konfederacija, atstovaujanti

darbdavių tikslams, nepritaria Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos siūlymui padidinti minimalų atlyginimą.

Nuo sausio 1-osios minimalų valandos atlyginimą ministerija siūlo didinti nuo 2.53 lito iki 2.71 lito, o minimalią mėnesio algą — nuo 430 iki 460 litų.

Vyriausybės programa numato, kad dar kartą minimali alga bus didinama 2000-aisiais. Dabar minimalų atlyginimą

gauna apie 19 proc. dirbančiųjų.

„Darbdaviai neturėtų sutikti su atlyginimo didinimu, nes darbo našumas auga lėčiau nei atlyginimas. Dėl didesnių išlaidų įmonės bus priverstos mažinti darbuotojų skaičių, be to, nesuprantamas ir ekonominis šio žingsnio tikslingumas, nes Lietuvoje gaminių kainos smunka“, pramonininkų konfederacijos posėdyje antradienį teigė jos Socialinių reikalų ir darbo komisijos pirmininkas, Vilniaus „Silikato“ bendrovės generalinis direktorius Rimantas Jagėla.

Pasak pranešėjo, tokie vyriausybės ketinimai reiškia ne ką kitą, o norą padidinti valstybės biudžetą ir „Sodros“ įplaukus.

Pramonininkų konfederacija Seimo rinkimų išvakarėse 1996 m. su konservatorių partija buvo pasirašiusi bendradarbiavimo susitarimą.

Konfederacijos atstovai piktnosiai, kad vyriausybė nevykdo jiems duotų pažadų — ne steigia naujų darbo vietų, proporcingai nedidina neapmokėtinamojo minimumo, nevykdo taupumo politikos Rusijos ir pasaulinės krizės sąlygomis, be to, yra sukūrusi tokią tvarką, kad neįmanoma iš darbo atleisti nereikalingų darbuotojų ir pensininkų, nes jiems reikia mokėti „milžiniškas išeitines pašalpas“.

* Seimas 500-tais žmonių padidino imigravimo kvotą į Lietuvą šiemet. Jis 1998 m. sudarys: kaip skelbia pakeistas nutarimas „Dėl imigravimo kvotos“, 1,500 žmonių. Vidaus reikalų viceministras Edmundas Sakalauskas užtikrino, kad imigravimo kvotos padidinimas nėra sieti-

Buvęs Aukščiausio teismo pirmininkas kaltinamas išdavyste

Vilnius, spalio 20 d. (BNS) — Seimas antradienį atleido iš pareigų Aukščiausio teismo (AT) pirmininką ir teisėją Praną Kūrį, kuris nuo lapkričio 1 dienos pradės dirbti Europos žmogaus teisių teisme Strasbūre.

Seimo nariai taip pat pritarė projektui nuo 18 iki 37 padidinti AT teisėjų skaičių. Papildžius AT teisėjų būrį, iš jo bus išrinktas naujasis teismo pirmininkas ir AT skyrių pirmininkai.

Visiškai netikėtai formali P. Kūrio atleidimo procedūra virto stiprių emocijų proveržiu.

Seniai Seime begirdėtų aistrų kaltininku tapo krikščionis demokratas Petras Gražulis. Jis pasiūlė Seimui neleisti 60-mečiui P. Kūriui atstovauti Lietuvai Europos žmogaus teisių teisme, nes jis yra Lietuvos išdavikas.

P. Gražulis pareiškė, kad P. Kūris dar 1968 m. Paryžiuje slapta susipažino su slaptais 1939 metų Ribbentropo-Molotovo pakto protokolais ir vėliau „tylėjo“. Be to, jis pacitavo neva P. Kūrio pasirašytą tipišką sovietinės propagandos stiliaus laišką JAV Senatui nuo LTSR deputatų, perspėjantį nesikišti į „laisvos ir laimingos“ sovietinės valstybės gyvenimą.

Kai kurie Seimo nariai iš karto puolė atsiprašinėti ateistinio P. Kūrio, vadindami jį vienu iškiliausių ir profesio-

naliausių Lietuvos teisininkų, kurio savybės įvertino ir teismas Strasbūre.

Ižeistojų, teisininko pusėn stojo ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, kalbėjęs apie jo „nuoseklų, sąžiningumą“ nuo tų laikų, kai šio patyrusio ir išsilavinusio teisininko patirties prirėkė nepriklausomai Lietuvai. V. Landsbergis apgailestavo, kad Seime kilo „tam tikra netikėta diskusija apie senus laikus“.

„Visiškai nesutinku su P. Gražulio insinuacijomis“, pareiškė ir pats P. Kūris. Jis pabrėžė niekada nepasirašęs parlamentaro cituoto laiško. Itin susijaudinusi teisėjų palaikė Seimo narių plojimai.

P. Kūris teigė, kad butent jo bute buvo redaguojamas 1990 metų kovo 11-osios Nepriklausomybės aktas. „Visa, ką galėjau ir mokėjau, daviau Lietuvai, nesakau, kad esu be grieko, bet katalikui taip kalbėti nedera“, kreipėsi P. Kūris ir jį užsiuolusį krikščionį demokratą ir stebėjosi, kodėl P. Gražulis niekada anksčiau neprieikšavo jam akis į akį.

Atleistas AT pirmininkas sakė nustebejęs, kad nė ši syki Seime nekilo konstruktyvi diskusija, kaip būtų galima pagerinti teismų darbą, kaip teisminių procesų kokybę galėtų patobulinti įstatymų leidėjai, nes pastaruoju metu Lietuvos teismuose vienas po kito kilo keli dideli skandalai.

Abejojama Generalinės prokuratūros kompetencija

Vilnius, spalio 19 d. (BNS) — „Šiandien mes negalime nemanyti, kad prokuratūra nesutvarko su savo pareigomis ir užduotimis, ir vargu, ar galima vertinti, kad prokuratūra tapo nešališka, nekorumpuota ir juo labiau veiksminga“, pabrėžė spaudos konferencijoje Seimo socialdemokratų frakcijos narys Vytenis Andriukaitis.

V. Andriukaitis komentavo Seimo pirmininko Vytauto Landsbergio interviu dienraščiui „Respublika“, kuriame jis svarbiu pastarųjų dvejų metų žingsniu įvardijo „veiksmingos, nekorumpuotos, nešališkos ir neklantinės“ Generalinės prokuratūros vadovybės suformavimą.

„Prokuratūra nedaro nieko, kad iš tikrųjų ryžtingai imtųsi priemonių pagerinti savo įstaigų darbą“, teigė V. Andriukaitis. Jis stebėjosi, kodėl iki šiol visiškai neišaiškinta Bražuolės tilto sprogdinimo byla, „visiškai nugesinta“ byla dėl tariamojo pasikėsimo į Baltarusijos prezidentą Aleksandrą Lukašenką.

V. Andriukaitis mano, kad ne visiškai pagrįsti priekaištai teisėjams dėl kardomosios priemonės nusikaltėliams ne taikymo.

„Akivaizdu, kad dažnai prokuratūra pateikia teismams medžiagą, kuri nesudaro teisinio pagrindo priimti sprendimą pratešti kardomąją priemonę“, teigė jis.

nas su nelegaliai į Lietuvą atvykstančių ir esančių užsieniečių teisinės padėties problemomis. Iš esmės šiuo metu imigravimo kvotų dėka, pasak jo, susijungia šeimos. (BNS)

V. Andriukaitis įsitikinęs, kad šie faktai leidžia abejoti prokuratūros darbo kokybe ir jos pareigūnų kompetencija.

Rusijos krizė praretino Lietuvos euroskeptikų gretas

Vilnius, spalio 19 d. (BNS) — Sociologinio tyrimo rezultatai rodo, kad Rusijos krizė dar labiau sumažino negausų euroskeptikų būrį Lietuvoje.

Jeigu spalio mėnesį būtų surengtas referendumas dėl Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą, tam pritartų 75 proc. turinčių nuomonę apklausos dalyvių. Tai yra 5 proc. daugiau nei rugėjį, Rusijos krizės pradžioje.

Apklausa, kurią atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmos“, duomenimis, prieš stojimą į Europos Sąjungą referendume spalio mėnesį balsuoti 25 proc. nuomonę turinčiųjų apklaustųjų. Nuo rugėjo ši dalis sumažėjo 5 proc.

Nuomonės šiuo klausimu neturi 32 proc. apklausos dalyvių. Iš jų 7.1 proc. nebalsojo, o 24.9 proc. sakė esą neapsisprendę.

Prieš stojimą į ES nepasiruošę jokia bent kiek įtakingesnė politinė jėga Lietuvoje.

KALENDORIUS

Spalio 21 d.: Ursulė, Hilarijonas, Rikantas, Gilanda.

Spalio 22 d.: Severas, Donatas, Sudimantas, Mingelė. 1920 m. dėl Lenkijos agresijos Lietuvos Steigiamasis Seimas nutraukė savo veiklą. 1988 m. Vilniuje prasidėjo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamasis suvažiavimas.

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

SVEIKI, SU SAULE AKYSE, SU MEILE ŠIRDYSE...

BALYS AUGINAS

Lietuviškosios skautijos garbingo jubiliejaus proga

SIEMET lietuviškai skautybei sukanka aštuoniasdešimt metų. Gyvavimo sukakties ne eilinė, jei nubrisime 80-ties metų baro vagomis atgalios į tas mūsų Nepriklausomo gyvenimo kūrimosi ūkanas, kada toji Skautybės ugnis buvo įžiebta lietuviškos buities žaizdre. Tada Lietuva kūrėsi, kėlėsi iš karo griuvėsių naujam kūrybiniam gyvenimui. Viena jos kūrybinio gyvenimo apraiškų buvo — lordo gen. Baden-Powelio paskelbta Skautybės — artimo meilės ir broliškumo — idėja. Jos sekla sužydo ir emė vešliai klestėti mūsų Rūpintojėlių ir Laisvės karių-savanorių žemėje.

Kraštas gyveno Nepriklausomo gyvenimo saulėtekį. Visose krašto srityse gyvenimas virto virė. Ir mūsų jaunimas būrėsi į skautybės gretas. Tai buvo gražūs Skautybės kūrėjų broliškumo — idėja. Jos sekla sužydo ir emė vešliai klestėti mūsų Rūpintojėlių ir Laisvės karių-savanorių žemėje.

Kiekvienoje tautoje jaunimas yra pats gražiausias ir šviesiausias idealizmo švyturys, kilnių idealų platintojas ir kovotojas, nebija dėl savo ištikinimų paaukoti ir savo gyvybę. Jaunimas — tai saulės spindulys, nušviečias kasdienybės niūriąją padangę, tai gražiausioji vaivorykštė, šviečianti šios žemės kloniams. Jei nebūtų jaunimo pasaulyje — nebūtų idealizmo, šviesaus pasiaukojimo, nebūtų gražių sapnų, kuriuos sapnuoja žmonija šimtmečių šimtmečiais, ilgėdamasi gražesnio, šviesesnio, prasmingesnio rytojaus. Didysis mūsų žemės Kūrėjas, leides žemėn pavasarį — kuris, deja, nėra amžinas — leido ir sukūrė žmogaus jaunystę — tą nenutrūkstantį žemės žmonijos pavasarį. Ir jis atgimsta kiekvieną kartą vis naujoje žmonijos kartoje.

Žmogus yra atspindys amžinojo dieviškojo grožio, tos dievybės deganti kūrybinė kibirkštis. Jaunimas yra tos žmogiškosios minties, troškimų ir ilgesio idealų ir kūrybinių užsimojimų tąsa. Nenu-trūkstanti žmonijos kartų jungiamoji grandis; amžinai jauna savo energija, šviežia savo mintimis ir liepsnojanti savo kilniais idealais.

Vienas tokių kilnių idealų išreikštas šūkiu, Dievui, Tėvynei ir Artimui, yra mūsų lietuviško skautų jaunimo pagrindinis tikslas, kuriuo ši skautų organizacija vadovauja jau 80-tis metų. Skautų organizacija, įkurta lordo Baden-Powelio, kaip gražus lietuviškas ažuolas užaugo ir klestėjo Lietuvoje. Šios organizacijos kelias, nueitas per tuos ilgus metus, vertas dėmesio ir pagarbos. Nes žinome, kad tik doras, religingas, drausmingas ir tautiškai atsparus jaunimas gali vesti

tautą į šviesią ateitį.

Dievui, Tėvynei ir Artimui — koks kilnus ir krikščioniškas šūkis! Kokia gili mintis ir prasmė, ir gražus gyvenimo tikslas slypi šiuose trijuose žodžiuose! Be Dievo nėra palaimos jokiai darbui. Tik Jo laiminami ir jo rankos saugomi nuo gyvenimo aštrių vėjų, jauni žmonės gali žengti į savo dvasinį tobulėjimą, į savo tikslų viršūnę. Skautas pasižada duodamas priesaiką ir įžodį, kad dorai ir ištikimai vykdys tuos skautiškus įstatus, kad gyvens ir statys savo gyvenimo rūmą ant šių tvirtų krikščioniškų pamatų. Skautybę simbolizuoja lėlija — toji tyra nekaltybės gelė, kuri Vėlykų metu mums vaizduoja krikščionišką žmogaus dvasios prisikėlimą. Ši skautiškoji lėlija žymi jaunuolio pasiaukojimą aukštesniam, dvasiniam gyvenimui. Skautas tarsi pakyla aukščiau kasdienybės žemiško purvo ir savo dvasia atsiremia į aukščiausiąją būtybę — Dievą.

Neveltui lietuviškas jaunimas liepsnojo gražiais ir kilniais idealais, neveltui ir kilniais idealais, neveltui ir kilniais darbais ir lietuviško pasiaukojimo žvaigždėmis idealais nusėdami ne tik gimtąją padangę, bet ir spindėdami tolimoje tremtyje, ir čia — išeivijoje...

Tėvynė skautui-tai jo tėvų ir protėvių žemė. Ir jo gimtoji žemė — gentkarčių didysis lopšys, iš kurio išaugo lietuvių tauta. Brangindamas savo tėvų žemę, skautas yra pasiryžęs dėl jos aukotis ir mirti. Ir nėra buvę atsitikimų, kad lietuviškas skautas ir skautė būtų išsižadėjęs savo tėvynės ar ją išdavęs. Dėlto per ištisus 50-tis metų — Lietuvai kenčiant okupacijas, tremtį ir prispaudo — daug skautų organizacijos narių yra žuvę, buvo nukankinti ir ištremti į svetimas steptes ar šaltąsias tundras. Bet ir ten jie nepalūžo, nes jei žmogus turi gyvenimo tikslą ir pasiaukojimo idealus — toks turi dvasinę atspirtį ir jo idealai, net ir sunkiausiu gyvenimo valanda, šviečia jam keldrodžio šviesiaja žvaigžde.

Meilė Dievui, meilė savajai Tėvynei, meilė savo artimui — tam žemės bendrakeleiviui broliui — žmogų pakelia. Nes per meilę artimui mes tobulėjame, savo dvasioje klyame ir tas dvasinės aukštumas, kurių siekia kiekvieno tikinčiojo siela. Nes gi tuo pagrįstas ir visas žmogaus gyvenimas žemėje: „Mylėsi savo artimą, kaip pats save“ (Mato 22, 35-46).

Šiandien, džiaugdamiesi iškilminga lietuvių skautų jubiliejine švente, prisimename visus tuos Lietuvos sūnus ir dukras, kurie nepalūžo dvasioje, laikydamiesi ir vadovaujamiesi tuo kilnių skautybės šūkiu. Daugelis jų ilsisi po šaltąja žemės vėlena ne tik Tė-

VIII Tautinėje stovykloje Jūros dieną švenčiant, jūrų jaunių įžodį davusiems broliams kaklaraiščius užrašo pastovyklės vadovas j.s. Algis Jonušas.

VIII TAUTINĖ STOVYKLA

Vadovybė

Nuo pat pirmųjų dienų stovyklinis gyvenimas vyko pagal iš anksto numatytą programą.

Visos VIII Tautinės stovyklos, pavadintos „Protėvių žeme“, viršininkė buvo v.s. Birutė Banaitienė, LSS Tarybos ir Pirmijos pirmininkė. LS Seserijos stovyklai „Viltis“ vadovavo v.s. fil. Rita Penčyliienė, Seserijos Vyriausios skautininkė.

LS Brolijos stovyklai „Kunigaikščių žeme“ vadovavo v.s. fil. Albinas Sekas, Brolijos Vyriausios skautininkas.

Akademinių Skautų sąjūdžio stovyklos „Draugystė“ viršininku buvo v.s. fil. Rimas Griškėlis, ASS valdybos pirmininkas.

Gausiai dalyviais jaunų šeimų pastovyklei, talkinant skautukų tėvams, vadovavo energinga skautininkė fil. Rasa Karvelienė. Pastovyklė vadinosi „Mažoji Lietuva“. Jos šūkis: „Mes mažukai lietuviukai, tik pradžioje skautaiti; dirbam žaidžiam, išdukaujam; mes norime užaugti!“

Pirmoji savaitė

I VIII TS stovyklą Paxton, MA, atvykome rugpjūčio 8 d.

vynėje, bet ir tolimoje nesventingoje šalyje, mirė nuo bado, vargo, kančių. Lenkiamie prieš juos savo galvas, meldžiamės už juos ir savo susikauptume prašome Aukščiausiojo jų siela palaimintos amžinybės, o mums, gyviesiems, stiprybės ir toliau žengti savo idealo keliais. Mūsų didžiausias troškimas — kad lietuviškoji Skautybė žydėtų ir klestėtų Nemuno šalyje, kurioje ji, kaip gražiausias žiedas, pražydo prieš 80-tis metų!

Būkime kaip pavasario veržlus upokšnis — palaikykime savo širdyse gyvą skautybės idėją, aukodamiesi dėl jos ir savo tautos gyvybinio išlikimo! Telaimina Aukščiausias mūsų visų — net ir pačių jauniausių — žingsnius, bren-dančius į saulėtą savo tautos ateitį, telaimina visos Skautijos pasiryžimą išlikti lietuviškas. Būkime amžinai žali pasiryžimo daigai, kurie nevyntančiais žiedais šlama savo šviesiu pavyzdžiu ateities kartoms!

Dievui, Tėvynei ir Artimui!

KVIEČIAME ŠVESTI LIETUVIŠKO SKAUTAVIMO SUKAKTĮ

Lietuviško skautavimo 80 metų sukakties šventę Jaunimo centre, sekmadienį, lapkričio 15 d., 2 val. p.p. ruošia Čikagos skautininkų draugovė ir šventės rengimo komitetas. Programoje — akademija, gera „Dainavos“ ansamblio vyrų okteto programa, vaišės ir skautiškas pabendravimas. Kviečiami visi skautai ir skautės, o taip pat ir lietuviškoji visuomenė. Prašome visus pasijzdyti šią datą savo kalendoriuose ir iš anksto pranešti rengėjams apie dalyvavimą. Informacijai skambinkit Aldonai, tel. 708-599-9298. Bilietus dalyvavimui šventėje galima užsisakyti telefonu paskambinus: Sigitui — 630-985-1820; Danutei — 773-376-2153; Antanui — 773-581-7554; arba Ievutei — 773-737-2795. Nedelskite. Rengėjams būtina žinoti dalyvių skaičių.

SKAUTIŠKI RENGINIAI

Čikagoje

Spalio 31 d. — Tradicinė „Puota jūros dugne“ Willowbrook pokylių salėje, Willow Springs, IL. Rengia jūrų skautininkų/ių „Grandis“.

Lapkričio 13-15 d. — Tiesėti pažadai — LS Seserijos skautininkų ir Židiničių, LS Brolijos skautininkų ir vyresnių skautų vyčių suvažiavimas „Argonne Guest House“, Argonne, IL.

KANADA

IŠKILMINGAI PAMINĖTOS SUKAKTYS

Dviguba suaktutinė šventė — Lietuvos Skautijos įsteigimo 80 metų ir Toronto skautų, čių 50 metų veiklos — pradėta spalio 3 d. Prisikėlimo parapijos parodų salėje įvyksia skautininkų-čių, vadovų,

krupštų pasiruošimą svečių priėmimui.

Po dienos užsiėmimų, penktadienio vakare didžiulėje pievoje buvo suruošė šokiai. Vyresniems tai priminė Lietuvos kaimuose ruošiamus vakarelius. Šokiai buvo šių dienų ir teikė progą jaunimui išlieti susikaupusią energiją. Gal kitą rytą buvo kiek sunkiau keltis ne tik jaunimui, bet ir vadovams bei vadovėms, kuriems teko globoti vakarelių ir palaikyti tvarką šokių metu.

Trys prityrusios skautės, atlikusios tradicinį budėjimą, saulei tekant davė vyresniųjų skautų įžodį. Pasipuošusios rugiagėlių žiedų spalvos kaklaraiščiais, lydimos palydovių, Tuomi jos reikšė savo džiaugsmą, tapusios vyresnėmis skautėmis. Tai buvo sesės Angelika Kazlauskaitė, Gina Walat ir Megan Hauptman.

fil. v.s. Antanas Paužuolis (Bus daugiau)

Sesėms smagu, kai stovykloje jas aplanko Vyriausios skautininkės sesė fil. v.s. Rita Penčyliienė.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesučiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$110.00	\$60.00	\$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$60.00	\$45.00	\$35.00
Užsakant į Lietuvą:			
(Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausios redaktorė — Danutė Bindokienė

Administracijos — Valentinas Krumpelis

Moderatoriai — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiūniamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasiilikti kopiją.

DR. PETRAS V. KISIELIUS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS gydymas bei chirurgija
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
630-941-2609
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽIOBA, M.D.

INDRE RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

DR. L. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už prieinamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimui (kalbėti angliskai)
Tel. 708-422-8260

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. A.B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pimad. 3v.p.p.-7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.
treč. uždaryta, ketvirt. 1-3v.p.p.
penktad. ir šeštad. 9v.r.-12v.p.p.

NIJOLĖ STANKEVIČIUTĖ, M.D.

Board Certified, Internal Medicine
Valandos jūsų patogumui
Holy Cross Professional Pavilion
3 fl. South
Lithuanian Plaza Ct. at California Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 773-471-7879

BIRUTĖ L. PUMPUTIS, M.D.

Fellow: American Academy of
Family Practice
ŠEIMOS GYDYTOJA
320 W. 61st Ave. (219) 947-5279
Hobart, IN 46342 Fax (219) 947-6236

DANTŲ GYDYTOJAS

TOMAS ZUBINAS, D.D.S.
Family Dental Care
6317 Fairview, Ste. 6
Westmont, IL 60559
630-852-5353
Valandos pagal susitarimą
Gydytojas kalba lietuviškai

EDMUNDAS VIŽNAS, M.D., S.C.

Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6187 S. Archer Ave. (prie Austin)
Tel. 773-585-7755
Valandos pagal susitarimą

Sausio 24 d. — Jūrų

skautų ir skaučių metinė
iškilminga Klaipėdos dienos
sueiga PLC, Lemonte.

F.M.

„Tėviškos žiburiai“
1998.10.13

GINČAS TARP LENKŲ IR ŽYDŲ VISUOMENĖS

E. RINGUS

Gincio objektas Auschwitz-Oswiecim lageris. Į gincą įsivėlė abiejų tautų visuomenės, išbarstytos visoje planetoje. Konfliktas prasidėjo prieš daugelį metų, kai lagerio ribose buvo pastatytas didelis kryžius, po to, kai popiežius prie jo aukėjo Mišias. Kryžius yra vadinamas „popiežišku“.

Kivirčo temperatūra pakilo, kai vienuolės nutarė įsteigti vienuolyną. Po didelio žydų spaudimo popiežius prikalbino vienuolės išsikurti toliau nuo stovyklos teritorijos. Vis tik gincas tuo nesibaigė. Tarptautinė žydų organizacija pareikalavo, kad buvusio lagerio teritorijoje nebūtų statomi religiniai objektai. Kitaip sakant, „popiežišką“ kryžius turi būti pašalintas. Su tokiu reikalavimu lenkai nesutiko. 135 senatoriai nutarė ginti kryžiaus reikalą ir kvietė visuomenę prisidėti. Visuomenė reagavo atveždama į tą vietą daugybę didesnių ir mažesnių kryžių.

Į gincą įsivėlė Izraelio vyriausybė, sakydama, kad buvęs lageris žydams yra šventa vieta ir kryžiai kenkia vietovės charakteriui, kur žuvo milijonai jų tautiečių. Jeruzalės religinis institutas Vad Jashem skundė lenkus, kad pastarieji laužo tarptautinius nutarimus. Prie jų protesto prisidėjo keli Amerikos Kongreso atstovai. Į abu protestus gauta lenkų atsakymas: „Reikalavimas neišpildomas“.

Lenkijos Bažnyčios galva, kardinolas Glemp pareiškė: „Lageryje žuvo ne tik žydai, bet ir katalikai, ir žydai-krikščionys. Teritorija priklauso Lenkijai ir bandymas reguliuoti vietinius potvarkius iš užsienio yra kišimasis į suverenios valstybės teises“. Kardinolui atsakė Lenkijos vyriausias rabinas: „Kiekviena religija turi teisę statyti savo religinius objektus. Tačiau šis lageris yra žydams šventa vietovė. Buvęs lageris nėra religinė vieta ir kryžiai netinkama. Šios vietovės simbolis turėtų būti krematoriumo pastatas“. Tas pats rabinas siūlo buvusio lagerio teritoriją padaryti tarptautine. Kaip pavyzdį jis pateikia Berlyno Spandau kalėjimą, kuriame ilgą laiką buvo laikomas R. Hess. Kalėjimas buvo administruojamas buvusių sąjungininkų. Rabin nuomone, Auschwitz-Oswiecim galėtų būti padarytas ekstrateritorinė zona ir administruojamas tautų, kurių piliečiai buvo ten kalinami.

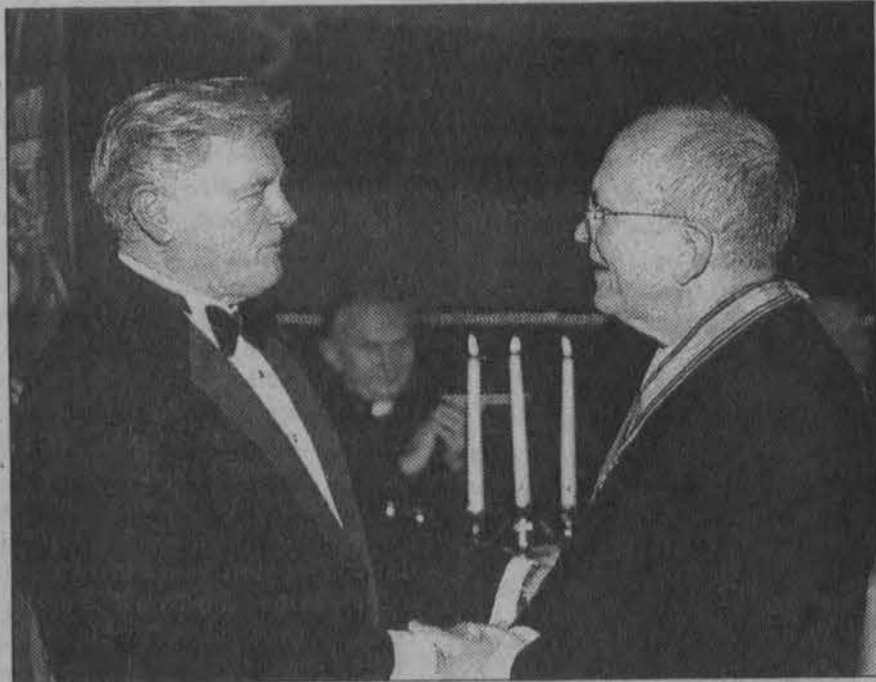
Tuo tarpu konfliktas ne tik neatšalo, bet paaštrėjo. Atsirado komitetas kryžiaus apsau-

gai, kviečias visus „kryžiaus karui“. Komiteto pirmininkas prie kryžiaus pastatė palapinę ir paskelbė bado streiką. Jis pranešė, kad, kai badaus, prie lagerio sienos atsiras „kryžių slėnis“. Ten bus pastatyti 152 kryžiai.

Lenkijos Bažnyčios hierarchija šiam projektui nepritaria, o prezidentas kviečia ieškoti taikos išeities, nes konfliktas kenkia Lenkijos vardui. Vyriausybė yra pasiruošusi „kryžiaus kariu“ iš lagerio ribų pašalinti.

Gincio nuošalyje neliko Amerikos lenkų visuomenė. Lenkų Kongreso pirmininkas E. M. Oskal, Čikagoje leidžiamame laikraštyje „Dziennik Zwiazkowy“, peržiūrėjo lenkų-žydų santykius ir išreiškė lenkų nusivylimą. Savo straipsnyje jis primena, kad per 800 metų žydai gyveno Lenkijoje ir nepatyrė skriaudų iš lenkų pusės, todėl Lenkijoje gyveno didžiausia žydų koncentracija Europoje (3 mln.). Lenkai, kaip ir žydai, beveik vienodai nukentėjo nuo vokiečių karo metu. Auschwitz-Oswiecim lageris buvo atidarytas jau 1940 m. ir pirmieji kaliniai buvo ne žydai, o lenkai. Lenkų vaizdas sudarytas žiniasklaidoje yra tendencingas ir neteisingas.

Lenkų Kongresas vienbalsiai nutarė remti kryžiaus gynybą. Kongresas siūlo statyti daugiau religinių simbolių buvusio lagerio teritorijoje, nes ten žuvo daugelio tikybų išpažinėjų. Lenkai protestuoja prieš jų tendencingą antisemitinį vaizdavimą spaudoje ir ekranuose, bet tikisi, kad istorija vėl bus peržiurėta ir prieita prie teisingų išvadų. Amerikos lenkai daugiau nebetylės ir griežtai reaguos prieš šmeižtus, juodinancius lenkų vardą.

III laipsnio Kunigaikščio Gedimino ordinas įteiktas dr. Rimvydui Nemickui (dešinėje).

Ne tik prez. Valdas Adamkus pokylio (spalio 19 d. Willowbrook salėje) metu ordinais apdovanojo lietuvių visuomenės veikėjus, bet ir jam pačiam buvo įteiktas Šaulių žvaigždės ordinas, kurį įteikė Lietuvos Šaulių sąjungos išėivijoje atstovai. Iš kairės: Šaulių žvaigždės ordino tarybos pirm. Edmundas Vengianskas, LSS išėivijoje pirm. Mykolas Abarius, prez. Valdas Adamkus (sėdi) kun. Algirdas Paliokas, SJ. Nuotr. Eugenijaus Butėno

DĖMESYS PREZ. V. ADAMKUI

Amerikiečių televizija interviu su V. Adamkumi transliavo tiesiogiai iš jo namų Čikagos priemiestyje. Praeitą antradienio rytą amerikiečių CBS, Čikagos vietinis 2-asis naujienų kanalas transliavo keliolikos minučių tiesioginį interviu su viešiniu Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi.

Penkiolikos minučių interviu buvo transliuojamas rytinėje žinių laidoje tiesiai iš V. Adamkaus namų Čikagos priemiestyje. Prezidentas buvo trumpai pristatytas, parodytos ištraukos iš vasario mėnesį Vilniuje vykusios jo inauguracijos iškilnių. V. Adamkus atsakinėjo į klausimus apie savo buvusią veiklą, kai jis dirbo JAV Aplinkos apsaugos agentūros administratoriumi. „Žinoma, dabar, kai esu prezidentas, atsakomybė yra gerokai didesnė, tačiau man padeda Amerikoje įgyti administraciniai įgūdžiai ir svarbiausia — Lietuvos žmonių pasitikėjimas“, — sakė V. Adamkus. (Elta)

Socialinių reikalų tarybos pirm. Birutė Jasaitienė, apdovanota III laipsnio Kunigaikščio Gedimino ordinu.

„Lietuvos Vaikų vilties“ komiteto pirm. Gražina Liautaud su prezidentu Valdu Adamku po III laipsnio Kunigaikščio Gedimino ordino įteikimo Willowbrook salėje spalio 19 d. Visos nuotraukos Eugenijaus Butėno

Reikėtų pirmiau pagalvoti, tik po to reaguoti

Danutė Bindokienė

Lietuvos Respublikos prezidento V. Adamkaus pirmasis oficialus vizitas į rudenį-komis ir veiklos sezono pagyvėjimo nuotakomis gyvenanti lietuvių visuomenė atnešė naujų temų pokalbiams.

Tautiečiai, ypač Čikagoje, kur prezidentas turėjo daugiausia susitikimų ir praleido nemažai laiko, buvo ypač daug malonaus bruzdesio bei renginių. Kadangi čia žmonės Valdą Adamką laiko „savu“, tad kartais sau leidžia su juo elgtis ir kalbėti taip, kaip su kitu, Lietuvoje aukščiausios valstybės pareigas užimančiu asmeniu, net į galvą neateitų.

Paimkime pavyzdžių prezidento apdovanojimus. Kai spalio 13 d. BNS iš Vilniaus pranešė, kad V. Adamkus į JAV atveža nemažai ordinų, kurie bus įteikti ne tik lietuviams, bet ir amerikiečiams, įvairiais būdais paremusiems Lietuvos reikalus Amerikos vyriausybėje, komentarai pabiro lyg žirniai iš praplyšusio maišo.

Šį kartą dėl lietuviams atvežamų ordinų (jie buvo įteikti iškilmingoje vakarienoje sekmadienį, spalio 19 d., Willowbrook salėje, dalyvaujant per 500 svečių) daug karštų ginčų nebuvo. Jeigu kam ir nudiegė paširdžius, kad štai tas gavo, o aš ne, nurijo kartėlį ir tiek, tačiau dauguma sutiko, kad pagerbtieji žmonės to pagerbimo tikrai nusipelnė. Idomu ir tai, kad niekas nebūtų protestavęs prieš gerokai daugiau apdovanojimų (kaip nuomonės pasikeitė, nuo A. Brazausko laikų), kol dar savo tarpe tebeturime daug dirbusių, visą gyvenimą lietuviškiems reikalams ir Lietuvai aukojusių žmonių, jau bežengiančių į amžiaus pabaigą.

Kas kita su amerikiečiais. Jų yra septyni. Visų pavardės mums neblogai žinomos, daug kartų siotos ir su Lietuvos reikalais. Kaip tik į šiuos žmones JAV Atstovų rūmuose mes esame raginami kreiptis, kai reikia paremti svarbias rezoliucijas, mūsų tėvynės siekius. Tuomet nekreipiame dėmesio į savo atstovo kūno spalvą ar jo gyvenimo smulkmenas, o tik prašome padėti. Ir jie visuomet teigiamai reaguoja.

Tad dėl ko toks priešiškas nusistatymas, kai Lietuvos prezidentas nori jiems visos Lietuvos vardu pareikšti padėką? Kodėl mūsų žmonės visų pirma nesutaria pagalvoti, o skuba neigiamai reaguoti?

Kas kita su amerikiečiais. Jų yra septyni. Visų pavardės mums neblogai žinomos, daug kartų siotos ir su Lietuvos reikalais. Kaip tik į šiuos žmones JAV Atstovų rūmuose mes esame raginami kreiptis, kai reikia paremti svarbias rezoliucijas, mūsų tėvynės siekius. Tuomet nekreipiame dėmesio į savo atstovo kūno spalvą ar jo gyvenimo smulkmenas, o tik prašome padėti. Ir jie visuomet teigiamai reaguoja.

Tad dėl ko toks priešiškas nusistatymas, kai Lietuvos prezidentas nori jiems visos Lietuvos vardu pareikšti padėką? Kodėl mūsų žmonės visų pirma nesutaria pagalvoti, o skuba neigiamai reaguoti?

Kas kita su amerikiečiais. Jų yra septyni. Visų pavardės mums neblogai žinomos, daug kartų siotos ir su Lietuvos reikalais. Kaip tik į šiuos žmones JAV Atstovų rūmuose mes esame raginami kreiptis, kai reikia paremti svarbias rezoliucijas, mūsų tėvynės siekius. Tuomet nekreipiame dėmesio į savo atstovo kūno spalvą ar jo gyvenimo smulkmenas, o tik prašome padėti. Ir jie visuomet teigiamai reaguoja.

Jeigu kam reikia priminti, dėl ko šis septintukas pagerbiamas Kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinas, čia pateikiame labai trumpas apybraižas (ištraukos iš Prezidento dekretų).

Bobby Rush (IL-D), „Visada rėmęs Lietuvos interesus, palaikydavo Lietuvai palankias rezoliucijas. Baltų sambūrio narys, daug praktiškai prisidedantis prie Baltų sambūrio glaudesnių ryšių palaikymo su Atstovų rūmų Afrikos amerikiečių sambūriu. Pasiskaitęs, bei aktyviai remia Lietuvos narystę į NATO. Parėmė rezoliuciją Nr. 320“. Verta paminėti, kad B. Rush daug kartų yra padėjęs Illinois valstijos lietuviams Amerikos pilietybės ir kitais reikalais.

Henry J. Hyde (IL-R), „Il-gametis (beveik 30 m.) Atstovų rūmų narys, nuo pirmų narystės dienų rėmęs Lietuvos nepriklausomybę, pasisakęs prieš Lietuvos okupaciją, remdamas disidentų veiklą... Iniciavo Vasario 16-osios minėjimą Atstovų rūmuose. Teisės komiteto pirmininkas. Ilgametis Atstovų rūmų Užsienio reikalų komiteto narys, iškeldavęs komitete Lietuvos okupacijos nepripažinimo klausimą. Palaikydavo Lietuvai palankias rezoliucijas. Pasiskaitęs, bei aktyviai remia Lietuvos narystę į NATO“.

Richard J. Durbin (IL-D) palankumo lietuviams ir Lietuvai paminėti tikrai nereikia, o į tą pačią kategoriją įeina Gerald B. H. Solomon (NY-R), Christopher Cox (CA-R), iš dalies ir Alfonse M. D'Amato (NY-R), kufis „ypatingai aktyviai rėmė Lietuvos pripažinimo būtinybę po Nepriklausomybės atkūrimo. Šiuo klausimu dažnai pasisakydavo viešuose forumuose, žiniasklaidoje. 1990 m. vyko į Lietuvą. ... vienas iš Kongreso Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje, vadinamos Helsinkio komisijos, pirmininkų. Pasisako už NATO plėtrą ir Baltijos valstybių įtraukimą į šį procesą“.

Robert C. Byrd (WV-D). „Ypatingas senatoriaus R. Byrd įnašas, remiantis Lietuvą, jo iniciuota speciali Senato Asignavimų komiteto pataisa, priimta 1992 m. bei numatanti JAV paramos Rusijai nutraukimą tuo atveju, jei Rusijos neišvesianti kariuomenės iš Lietuvos. Senatorius R. Byrd — Senato Asignavimų komiteto pirmininko pavaduotojas. Pasisako už NATO plėtrą“.

NEIŠGYVENTŲ DIENŲ NAŠTA

JURGIS JANKUS
ROMANAS

Nr.48

(Tęsinys)

— Kas čia? — palietė pirštu grandinėles paliktą ženklą. — Ir marškinių suplėšyti. E! Tai buvot susiki-bė?

Reikėjo greitai sumesti, ką sakyti.

— Kai manė, kad esu vokiečiai, tai ir griebė, bet kai lietuviškai prašekau, iš karto atbėgo. Ant vokiečių labai įsirdęs.

— Įsirdęs? Už ką? Ką vokiečiai jam bloga padarė?

Man žodžių nebereikėjo ieškoti. Žinojau ką sakyti.

— Kam iš padoraus jaunulio padarė žmogžudžių. Ir dar blogiau. Savo krašto ir savo žmonių išdaviku. Nebegalėdamas savo kaltės panešti nusižudė ir tik nusižudęs pamatė, kad kaltas ne jis, bet kalti tie, kurie į žudymą įtraukė. Norėjo kaip viesulas nueiti per visą Vokietiją ir nusukinėti sprandus visiems, kurie žudė ir tebežudo kitų rankomis, o patys norėjo pasilikti švarūs.

Atrodė, kad vokiečiai krūptelėjo.

— Ar pasakė ką?

— Neklausiau, — atėjo gera mintis. Nusukau į kitą pusę. — Va ant tos pat lovos susėdė šnekejom ligi paryčių. Itikinau, kad grįžtų į Lietuvą ir valytų savo kraštą nuo tokių pat gudruolių atėjūnų. Paklausė. Net padėkojo ir sutirpo ore lyg nebuvęs.

— Ir čia nebeateis?

— Sakė, kad ne. Nemanau, kad iš ano pasaulio atėjęs galėtų meluoti ar savo žodį keisti.

Atrodė, kad vokiečiai tikėjo kiekvienu mano žodžiu. Ėmė noras dar pagražinti, bet susilaikiau. Pagalvojau, kad užteks ir tiek. Juk kartais ir pertempta teisybė darosi panaši į melą. O ką bekalbėti apie melą. Man ėmė rūpėti, ką daryti su pelenais. Galėjau subraukti po lova, bet nenorėjau jų čia palikti, o vokiečiai ėmė raginti, kad atidaryčiau duris.

— Tik leisk apsiauti, — pasakiau.

Kojos buvo nuleistos, vokiečiai negalėjo matyti, kad apsiavęs tebesu.

Uždariau langą, užtraukiau užuolaidą, sušlavinėjęs pelenus susipyliau į švarko kišenę. Galvojau kada nors tą vargšą tikrai parnešti į jo tėvų žemę. Besimiant atėjo mintis, kad savoji žemė yra kaip motina. Jeigu nuo jos bėgi, ateina ieškoti. Net ir įžeista, ir paniekinta nuo savo vaiko nenusisuka.

Kai susitvarkęs atidariau duris, prie durų stovėjo trys uniformuoti ir biurgermeisteris. Tam vakarykščiui atidaviau pistoletą, ir paklausiau, ar jau galiu

eiti. Neleido. Mėginau aiškinti, kad dviratį esu palikęs kieme, kad anie išvažiuodami gali ir mano dviratį pasiimti, bet tuo jau patys buvo pasirūpinę. Biurgermeisteris paaiškino, kad dviratis jau yra pas jį. Iš tikrųjų nebuvo jokio vargo jiems sužinoti. Su vilkstinės vadovu žandarų pasišnekėdavau, tai jis ir mano dviratį greitai surado.

— Bet aš nenoriu nuo savo vilkstinės atsilikti. Ir savo daiktų esu ant kito vežimo pasidėjęs, — mėginau sūktis. Bijojau, kad jie gali mane ko gera ir ilgam užlaikyti.

— Pasivysi, — vienu žodžiu nubraukė mano pastangas.

— Bet ką žinau, kur jie nuvažiuos.

— Mes žinom, — trumpai mestelėjo tas, kuris buvo davęs pistoletą.

Visi suėjo į vidų. Liepė parodyti, kaip buvo. Atsėdau į tą pačią vietą, net pasilenkiau prie bato, pasakiau, kaip pamačiau pirma tik batų galus, kaip išryškėjo visas, kaip mėginau per lovą persiversti, kaip pagriebęs už marškinių net beveik ligi lubų iškėlė, kaip iš baimės surikau lietuviškai ir jis, išgirdęs savo kalbos žodžius staiga pasikeitė. Vėl susakiau viską, ką buvau sakęs tam už lango stovėjusiam, paskum nebesikentęs pridėjau, kad susidorojęs su tais, kurie dabar jo krašte išdavikus gamina, vis tiek dar sugrįš į Vokietiją, paieškoti tų, kurie iš jo, nelabai gudraus

žmogelio, tokį beatodairinį siaubą buvo sukūrę.

Žiūrėjau į veidus, kokį išpuolį mano pridėtinis išsigalvojimas padarė, bet jie tik susižvalgė, paskum perėjo visus kambarius, rūšį, net pastogėn palipę apsižvalgė. Aš neradau, o jie žinojo. Mažyčiame kambaryje, kur buvo sudėtos šluotos, visos lubos buvo pakečiamos. Tada visi sugrįžom pas biurgermeisterį. Pabėgėliai jau buvo išvažiuavę. Mano dviratis stovėjo atremtas į sieną. Šį kartą jau valgomajame laukė pusrutis. Kava ir kiaušinėlis su gausa čirškančių lašinių. Vokiečiai nesiskubino. Ilgai valgė, dar ilgiau šnekėdavosi, paskum suėjo į vakarykštį kambariuką ir man vėl viską reikėjo susakyti nuo pradžių ligi galo. Reikėjo šnekėti labai atsargiai, kad nepasakytum ko kitaip negu pirma buvau sakęs. Jie užsirašinėjo ir klausinėjo. Norėjo sužinoti, kokias pavardes buvo man pasakęs. Tvirtinau, kad jokių pavardžių nesakė, o jie vis tiek nenorėjo tikėti. Matyti, ir iš jų kuris nors buvo painiojęs jį į visokius bjaurius darbus ir dabar bijojo, kad sugrįžęs nekeršytų. Iš tikrųjų kelias pavardes buvo minėjęs, bet nusprendžiau, kad mažiau žinodamas menkiaiau teiklūsiau. Ką galiau žinoti, ką jie gali man sugalvoti. Paleis ar dar kur vešis. Bet paleido. Buvo geri priešpiečiai, kai vėl užsėdau savo dviratį, o į pavakarę pasivijau ir vilkstinę. Bijojau, kad apsigalvoję nemėgintų pasigauti.

(Bus daugiau)

BUVO IR HEROJŲ, IR IŠDAVIKŲ

ANTANAS KUČYS

Liūtas Mockūnas. Pavargęs herojus: Jonas Deksnys trijų žvalgybų tarnyboje. — Vilnius, Baltos lankos, 1997 — 567 p.: iliustr.

1997 m. pasirodžiusioje Liūto Mockūno knygoje skaitome apie įvykius, kurie vyko mūsų tautos žmonių tarpe šiapus ir anapus Atlanto vandenyno. Tai desperatiškų veiksmų, gyvybei pavojingų kelionių, pasitarimų bei susitarimų be galo sunkiomis sąlygomis Lietuvą iš okupacijos vaduojant istorija. Tai pasididžiavimo verta istorija, nes ir savajame krašte, ir išklydę po svetimas šalis žmonės ėmėsi kovoti už nuožmioje priespaudoje esančio krašto laisvę. Ir kartu liūdna istorija, ypač dėl to, kad okupantas mūsų tarpe atrado tokių žmonių, kurie išdavystėmis tiek daug prisidėjo prie savo tautos naikinimo. Perskačius šią 567 puslapių knygą, susidaro įspūdis, kad jos pavadinimas, jei jis turėjo atspindėti ryškiausius vyriausio personažo Jono Deksnio bruožus, yra ne visai tikslus, nes herojišką darbą šis dirbo vos kelerius metus, o kiti jo gyvenimo dešimtmečiai prabėgo sovietiniam saugumui tarnaujant, nors ir ne savo laisva valia, nors ir palūžusio žmogaus dalyje. Aprašytasis Jonas Deksnys nebuvo pavargęs, o niekšišką darbą jis atliko už suteiktą malonę gyventi.

Skaitydamas knygą, skaitytojas susiduria su daugybe sutrumpinimų, reikšiančių įstaigų, organizacijų bei sąjūdžių pavadinimus. Pradžioje tie sutrumpinimai skliaustuose paaiškinami, o toliau jau reikia naudotis knygos gale pridėtu sąrašu. Laisvėje gyvenusieji skaitytojai su tais sutrumpinimais, naudotais lietuviškoje publicistikoje per penkis dešimtmečius, yra neblogai susipažinę, tačiau Lietuvoje sovietmečiu, jeigu jie ir buvo viešai paminėti, tai tik kaip didelio priešvalstybinio nusikaltimo objektai. Čia apžvelgiamoje knygoje gal dažniausi sutrumpinimai yra VLIK, BDPS, UD, VLAK, LLKS, LRS, ALT ir kiti. Laisvoje lietuvių spaudoje publicisti ir visuomenės veikėjų nuolatinis rūpestis buvo Lietuvos laisvės atgavimo reikalai, VLIKas, AL'Tas, PLB, Diplomatine tarnyba, JAV LB, BDPS ar UD buvo dažnai vartojami sutrumpinimai. Skaitant šią L. Mockūno knygą, vėl atsiveria praeitis su tais sutrumpinimais, su tomis didžiosiomis raidėmis, su ta istorija, keliančia pasididžiavimą mūsų tautos žmonių pastangomis, darbais bei rūpesčiais okupuoto krašto laisvei atgauti.

Gerėjame, kad pirmosiomis Atgimimo dienomis keli sunkvežimiai iš Vilniaus KGB rūmų su archyvine medžiaga išdardėjo į Rusiją. Tačiau pasirodo, kad daug kas iš jos ir liko. Tie likučiai užpildo didelę *Pavargusio herojaus* knygos dalį. Tenka tik stebėtis, kad autoriui pavyko tiek daug duomenų apie šnipinėjimą bei išdavystes iš tų likučių surinkti.

Prasikąsęs pro tuos tardymo protokolus ir autorias pasirinkti tezei palankias laisvųjų žmonių įvairiuose raštuose pareikštas mintis, net asmeniškų laiškų ištraukas, skaitytojas pagaliau atsiduria prie „Epilogo“. Jis trumpas, bet jo esencija stipri. Sintezės drąsos, lyg kitaip ir negalėję būti.

Keista, kad Liūtiui Mockūnui, analizuojant užsienio lietuvių (jis visur juos vadina pabėgėliais) veiklą bei pastangas priartinti Lietuvai laisvę, di-

džiausias kluvinys pasirodė esąs Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo komitetas (VLIKas). Jis autoriui ir neegzistuojančių partijų bei išblėsusių sąjūdžių junginys, ir vieningo darbo skaldytojas, ir pasišovėlis užurpuoti krašto primato teisę. Šitokią prielaidą skaitytojas randa per visą knygą. Rodos, nykščiu žemyn apeliuojama į istorijos teismą, kad šis pasmerktų sunkiausio tautos laikotarpio tokį niekdarį. Skaitytojas Lietuvoje gali susidaryti įspūdį, kad pavergtas kraštas turėjo du priešus: iš vienos pusės — NKVD ir kitokiais vardais besidangstantis bolševikinis saugumas, o iš kitos — Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo komitetas (VLIKas).

Štai 1970 m. iš tolimos Australijos į Vilnių atvykęs Gabrielius Žemkalnis susitinka nacių okupacijos metu kartu už rezistencinį darbą kalėjusių draugą Joną Deksnį, tuo metu jau paprastą KGB agentą. Tarp senų draugų Vingio parke būta ilgo pasikalbėjimo. Apie tą susitikimą Liūtas Mockūnas rašo: „Labai neigiamai Deksnys atsiliepė apie VLIKą ir kaltino jį, kartu su užsienio žvalgybomis, brolių diškos kovos skatinimu ir vilties palaikymu netikrais pažadais (...) Pokalbyje Deksnys negyrė tuometinio režimo, bet jo ir nekritikavo. Buvo galima jausti baimę“ (522-523).

VLIKui šioje knygoje priimama daug nuodėmių: ir politikavimas, ir kiršinimas, ir bendravimas su svetimų kraštų žvalgybomis, ir net katalicizmas, atseit, klerikalizmas. Daug kur VLIKo ir kataliko vardai autoriui yra neatsiejamai. Liberalioje visuomenėje bet koks priekaištavimas žmogui ar visuomenės grupei už priklausymą tam tikrai religijai ar tikėjimui yra nepriimtinas. Ir ne tik liberalioje, bet ir, sakyčiau, kultūringoje visuomenėje. Per paskutiniuosius dešimtmečius VLIKe buvo penkiolika partijų bei sąjūdžių. Tarp jų buvo įvairių tikėjimų, o ir be religijos žmonių. Dauguma jų buvo, žinoma, katalikai. Dėl tokio antiliberališko autoriaus požiūrio ir visuomenės veikėjų religinius įsitikinimus sunku sutikti su knygą recenzavusio Juliano Šmulskio nuomone, kurią cituoju: „Iš daugelio kitų Mockūno knygų išskiria bandymas šaltinius rinkti iš visų ideologinio ir politinio spektro pusių. Taigi vlikininkai ir vlikininkai, pretendentai ir herojus ir antiherojus, patriotai ir kolaborantai pristatomi ir interpretuojami jų pačių dokumentais bei pasisakymais“ (Kultūros barai, 1998, Nr. 3, p. 76).

Man, deja, tokios dorybės šioje knygoje neteko aptikti. Pastangų, žinoma, būta, šito neneigiu, bet subendrinti visa tai į knygos atestaciją negalėčiau.

Šia proga noriu atkreipti dėmesį į tai, kad apie VLIKą, vaizduojant jį iš neigiamos pusės, medžiagos yra apščiai pateikta, tik nesinaudota specialia, tik parašyta knyga. Ji visai net nepaminėta. O tai yra Antano Rinkūno redaguota *Lietuva ir VLIKas*. Šią knygą parašė kolektyvas — VLIKą sudariusių 15 partijų bei sąjūdžių parinkti atstovai. Jų parašytų knygos dalių objektivumu galima patikėti jau ir dėl to, kad tekstai buvo ben-

Kryžių kalno detalė.

druose posėdžiuose aptariamai, balansuojami ir koreguojami, stengiantis palikti istorijai kiek galima tikslesnį šaltinį. Šiame darbe ypač nusipelnė šviesaus atminimo Antanas Rinkūnas.

Pavargusiam herojuje dažnai neigiamai atsiliepiama ir apie lietuvių partijas. Partijos, politikavimas, politinė aritmetika — tai visų blogybių priežastys. Negeresnės esančios ir jų palydovės — ideologijos. Apie jas šioje knygoje pasisakius, atrodo, Lietuva kur kas anksčiau būtų iš bolševikų išvaduota, jei nebūtų buvę jų kenkėjų. Ir, kas keisčiausia, tokias pažiūras, ypač užsienio lietuvių tarpe, daugiausia skleidė ir tebeskleidžia tie, kurie save laiko liberaliais, susitelkę apie *Akiračius* ir *Metmenis*. Tačiau laisvoje visuomenėje gyvenantis žmogus vargiai ar gali patikėti, kad demokratinė santvarka gali būti be partijų ir be pažiūrų įvairovės.

Tautos primatas — šioji frazė buvo nuolatos kaip argumentas naudojama antivlikininkų. Taip tęsėsi per ilgus dešimtmečius užsienio lietuvių publicistikoje. Sovietmečiu Lietuvoje ji negalėjo būti viešai pareikšta, nes juk ir tauta jau buvo laikoma tik sovietiniai žmonės, tiesa, atskirose imperijos dalyse dar tarsi gentys, turinčios tėviškes. VLIKas būdavo tik pašiepiamas, kad jis esą jau formuoja Lietuvos vyriausybę ir dalija ministerijas. Antivlikininkams, kai jie tvirtai stovėjo už tautos primatą, tokios pašaipos buvo parankios.

Tautos primato šalininkai reikalavo, kad kovojančios tautos vardu užsienyje turėtų kalbėti tik jos igalioji atstovai ir Lietuvos diplomatai. Normaliai taip žinoma, ir turėtų būti. Bet ar KGB ir savųjų šnipų sukaustyta tauta, ypač jos kovojanti dalis, galėjo pareikšti savo balsą jos laisvės reikalui?

Knygą atidžiai perskačius, išryškėja (ir už tai turime būti dėkingi autoriui) siaubinga išdavystių istorija. Štai Juozas Markulis (Ažuolas, Erelis, Kudirka, Narutavičius, Noreika, Šalčiūnas) iš rezistencijos veikėjų užverbuotas MGB agentas, iš profesijos gydytojas, apsuksrus ir turintis talentą paveikti žmones, išsiskverbia ir partizanų būrių vadovybė ir išrenkamas net BDPS Prezidiumo pirmininku. Į jo rankas suplaukia žinios, kuriomis pasinaudoja KGB. Ir taip žūsta šimtai partizanų, o tūkstančiai jų šeimų narių patenka į katorgą Sibire.

Markulį už „gerą darbą“ pakėlus į planuotojus ir strategus, į jo vietą atėjo taip pat buvęs partizanas — kovotojas, patekęs gyvas į Sokolovo smogikų rankas ir KGB specialistų parengtas brolių diškam darbui — Jonas Deksnys. Apie jį šioje knygoje daugiausia ir rašoma.

Jonas Deksnys 1949 m. iš JAV išvyko į Švediją, iš ten su dviem kitais vyrais, pasiryžusiais partizanauti, laivu išplaukė į Lietuvą. Pasirinktoje prie Palangos vietoje laimėn-gai išlipę į Baltijos pakrantę ir iš ten rengėsi eiti pas partizanų Suvalkijoje. Kartu nešėsi ir ryšių priemones susisiekti su Vakarais. Bet čia ir pasi-baigė drąsuolių žygis: partizanų uniformomis apsirengę smogikai, vadovaujami buvusio Panevėžio burmistro T. Chodakausko, juos klastingu būdu suėmė, nuginklavo ir pristatė jų jau laukiantiems KGB agentams. Įvyko viskas taip, kaip buvo kagėbistų suplanuota. Deksnui buvo leista su Vakarais susisiekti, bet tik, žinoma, tam, kad klaidintų laisvus lietuvius užsienyje, ypač Lietuvos vadavimui dirbančias organizacijas.

Žurnalistas Bronys Raila, buvęs Rezistencinės santarvės narys ir didelis VLIKo kritikas, straipsnių rinkinyje *Versmės ir verpetai*, išleistame 1970 m., 125 p. rašo: „Yra pagrindo teigti, kad VLIKo santykių nutraukimas su Deksniumi ir paskleistas apie jį pasakos kaip nepatikimą ir gal net perėjusį priešo pusėn, tada nebuvo pagrįstos. Jos kilo grynai dėl politinių bei partinių priežasčių ir dėl skirtingos sampratos apie tautinės rezistencijos pobūdį Lietuvoje.“

Deksnys, kaip atrodo, nebuvo priešo rankose dar ilgą laiką, nors vėliau jį supantis NKVD replių žiedas aplinkui neišvengiamai turėjo siaurėti.“

Diskusijose, kas buvo herojus ir kas išdavikas, daug tiesos atskleidžia Mockūno knygoje paskelbta archyvinė medžiaga. Štai čekistų majoras A. Basenko raporte savo viršinininkui rašo:

„(...) Po sulaukymo iki dabar Deksnys yra naudojamas mūsų operatyvinės operacijos, kurių medžiaga sukoncentruota byloje nr. 10 ir nr. 1031. Dirbant su Deksnium negauta duomenų apie tai, kad jis bandytų atnaujinti antitarybinę veiklą“ (507).

Tad ir paaiškėja, kad B. Railos *Versmės ir verpetuose* pareikšta versija, kad Deksnys, išsikėlęs su bendražygiais Baltijos pajūryje ir slapstydama-

sis ilgus metus dirbo partizanų tarpe ir palaikė ryšius su užsienio rezistentais.

Iš to reikia padaryti ir išvadą, kad VLIKas protingai elgėsi, nesidavęs čekistų apgaudinėjamas. Tas pats VLIKas, apie kurį L. Mockūnas taip neigiamai atsiliepia. Bet, nuosekliai dėstydamas tolimesnį „pavargusio herojaus“ moralinį smukimą, autorius pateikia ir dar vieną, tvirtesnę įrodymą. Tai ištrauka iš majoro Maksimovo raporto generolui majorui Juozui Petkevičiui:

„(...) Deksnys buvo panaudotas operacijose išaiškinant nacionalistines formuotes Lietuvoje (...) jis buvo infiltruotas į legaliai gyvenančių žymių lietuvių nacionalistų inteligentų tarpą, įgijo jų visišką pasitikėjimą, įvedė juos į legendinio taip vadinamo „Vyriausiojo Kovojančios Lietuvos Vadovybės“ centro sudėtį ir, saugumo agentų nurodymu, panaudojo netiesiogiai išaiškinant nacionalistines kaimo ir miesto grupes. Jomis remiantis, reikėjo suskaldyti nacionalistinę pogrindį ir užkirsti kelią teroristinei, diversinei ir kt. veiklai.

KGB aktyviai panaudojo Deksnį ir kituose operatyviniuose planuose. Remiantis jo parodymais, Kaune buvo išaiškinta buvusi banditų nacionalistinė organizacija (areštuota 15 žmonių), sukompromituoti banditai iš inteligentijos ir katalikų dvasiškių sluoksnių“ (495).

Sekant „Pavargusio herojaus“ tekstą su jo šaltiniais bei citatomis, nesunku susidaryti vaizdą, kaip NVKD-KGB buvo įsismelkusi į rezistentų tarpą: suparalyžavusi ir užvaldžiusi visus, prieš okupaciją ir bolševikinį pavergimą kovojusius, centrus. Taip atsitiko su BDPS, su pagal čekistų strategų planą sudarytu VLAKu, su BDPS Prezidiumu ir su Užsienio delegatūra (UD). Šios struktūros pirma buvo patekusios į Markulio rankas, o paskui — į Deksnio. Tai aiškiai įrodo ir L. Mockūno pateikti šaltiniai.

Jei taip, tai ar VLIKas, daug kuo čia apkaltintas, klydo atmesdamas tokią „tautos primato“ koncepciją? Ar buvo reikalo JAV stipriai pasireiškusiems, save laikiusiems liberalais, per ištisus dešimtmečius tiek daug rašalo išlieti už tokį tautos primatą? Kad tauta pati save turi valdyti ir už save kalbėti užsieniui, juk ir tada visiems buvo aišku. Tai buvo aišku ir VLIKui, ir Amerikos Lietuvių tarybai ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenėi. Bet tauta pirmiausia turėjo būti laisva ir savo laisva valia santykiuoti su užsieniu. Lietuva anuo metu tokia nebuvo.

Jei ji tokia nebuvo, tai kažkas užsienyje turėjo už ją kalbėti, jos žmonių balsais šaukti už nepriklausomybės atstatymą. Ir gerai, kad už ją kalbėjo, už jos laisvę veikė ir VLIKas, ir AL'Tas, ir PLB, neminint jau Lietuvos diplomatų, kurių tiesioginis uždavinys buvo nuolatos judinti Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymo bylą.

Knygos epilogas liko dar vienas dėmesio vertas autoriaus teigimas. „Devintojo dešimtmečio pabaigoje užsienyje veikusių lietuvių politinių institucijų vaidmuo kelyje į Lietuvos valstybės atkūrimą 1990 metų kovo 11 dieną buvo menkas. Išimti sudarė Vakaruose egzistavę Lietuvos Respublikos diplomatinis korpusas“ (532-533).

Tai nepagrįstas teigimas. Užsienyje veikusios lietuvių politinės institucijos buvo tokios patios, kaip ir išeivija, o išeivijos bent trys ketvirtadaliai lietuvių vienu ar kitu bū-

CLASSIFIED GUIDE

VAIROS ELEKTROS [VEDIMAI] – PATAISYMAI Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuotai ir sąžiningai. 773-779-3313 KLAUDIJUS PUMPUTIS	
AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS. Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukšė S. Kane kalba lietuviškai. FRANK ZAPOLIS 3208 1/2 West 95th Street Tel. (708) 424-8654 (773) 581-8654	
STASYS' CONSTRUCTION Stalniai darbai, rūšių, vonių ir virtuvų įrengimas; priestatai; keramikos plytelės; "sidings", "soffits", "decks", "gutters", plokšti ir "shingle" stogai; cementas, dažymas. Turiu darbo draudimą. S.Benetis, tel. 630-241-1912.	
RIVERDALE AUTOMOTIVE Padėsim parduoti, suremontuoti arba pigiai nupirkti automobilį mūsų aikštelėje arba auto-važtynėse. Padėsim persiūti automobilį, motociklą ar komercinę siuntą į Lietuvą. Reikalingas skardininkas. Tel. 708-201-0586.	
Reikalinga siuvėja vyr. ir mot. rūbų taisymui. Tel. 773-735-5667, 4412 W. 59 St., Chicago.	
Reikalingi darbininkai statybos darbams – „siding“. Tel. 708-728-0208.	
FOR RENT Evergreen Pk. clean one bedrm. apt. available Nov. 1; sec. dep. required; \$525 per mo. Tel. 708-424-0470.	
LIETUVOS PARTIZANŲ GLOBOS FONDUI AUKOS: \$200 L. Mickevičienė, atminimui a.a. vyro Gedimino Mickevičiaus, L.P.G. valdyba reiskia šeimai nuosirdžią užuojautą. Lietuvių Maironio Parkas, Worcester; Mary Oberfield; Jane, Stanley Sulos. \$100 Andrašiūnai; Aukštikalniai, Juozas Račius; Elena, Andrius Sulskiai — per penkis įnašus; John, Elizabeth Indriūnai; Vyt., Algis Grauziniai; Petras Gruodis. \$80 Jurgis, Nijolė Valaitiai. \$50 Daytona Beach Lietuvių klubas; Vytautas Musonis; Jonas Matulaitis; Victor, Birutė Veselkos; Stasė, Algis Domijonaičiai; Alfonsas Tumas; Jane, Stanley Sulos. \$40 Jurgis Gimbutas. \$25 Gabrielė Rokcus; Vytautas Abromaitis; Kęstutis, Vitalija Kebliai. \$20 Linas, Rima Sidriai; P. J. Matažinskai; William Miller. \$15 A. Gureckas. \$10 D. A. Barzdukai; Vyt. Danutė Bindokai. \$5 L. Lungen; Švelnis; P. Beleckis. Lietuvių Partizanų globos fondo valdyba nuosirdžiai dėkoja aukotojams už parodytą meilę partizanams ir jų ryšininkams. Aukos siųsti: L.P.G. Fund; 2711-15 W. 71 St., Chicago, IL 60629.	
GREIT PARDUODA RE/MAX REALTORS (773) 586-5959 (708) 425-7160 RIMAS L. STANKUS • Greitas ir sąžiningas pataravimas • Nuosavybė įkainavimas veitui • Perkame ir parduodame namus • Pensininkams nuolaida	
TAISOME SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS. H.DECKYS TEL. 773-585-6624	
Moteris iš Suvalkų trikampio ieško darbo. Gali slaugyti ligonius ir gyventi kartu. Tel. 708-229-1162.	
Perku valymui namus ir įstaigas. Skambinti Birutei, tel. 773-737-4046.	
Išnuomojamas 1 kambarys naujame name; \$300 mėn., o taip pat ir 2 mieg. kamb. butas. Skambinti Zitai, tel. 708-594-1184.	
Ieškome protingo, tvarkingo vyro dirbti baldų sandėlyje, prižiūrėti tvarką, švarą, pakavimą ir dirbti kt. įvairius darbus. Turi turėti darbo leidimą ir suprasti angliškai. Skambinti Anelei, tel. 312-850-0595.	

du buvo išitraukę į Lietuvos vadavimą darbą. Tai buvo persveriančioji dauguma, kelių generacijų ir emigracijos bangų žmonės. Tai buvo ilgas procesas, prasidėjęs nuo 1940 m. kai sovietų kariuomenė okupavo Lietuvą. Jeigu kalbėtume apie politines institucijas, kiltų klausimas, kas siuntė delegacijas pas valstybių vadovus ir į parlamentus, kas rengė JAV, Kanadoje, Australijoje ir kitur demonstracijas už Lietuvos nepriklausomybę atstatymą? Kas organizavo pietinių, laiškų ir straipsnių vietiniuose laikraščiuose ir vietos kalba rašymą? Kas pagaliau rinko aukas, reikalingas Lietuvos vadavimo akcijai?

Žinios apie tai patekdavo ir į Lietuvą. Patekdavo, okupantams ir saviesiems bolševikams to nenorint. Kai jų oficialioji spauda, radijas ar televizija imdavo koneveikti „fa-

šistines“ lietuvių emigrantų organizacijas, tai pavertėsiems žmonėms buvo aišku, ko siekia jų laisvi tautiečiai.

Iki Kovo 11-osios buvo ilgas procesas. Kažin ar be jo, be didelės tautos dalies užsienyje pastangų, būtų taip spon-taniškai ir principingai pasireiškęs Persitvarkymo sąjūdis, jo Inicijatyvinė grupė, jos išrinkti deputatai ir nepaprastą TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesiją Maskvoje.

Didesnis nuopelnas L. Mockūnas priskiria Vakaruose egzistavusiam Lietuvos diplomatiniam korpusui, o ypač Lietuvos pasiuntinybei Vašingtone, kai jos vadovu buvo Stasys Lozoraitis jaunesnysis. Tačiau yra didelė abejonė, ar be atitinkamos išeivijos politinių veiksmų akcijos būtų tos diplomatines atstovybės išlikusios iki 1990 m. Kovo 11-osios dienos.

GIMĖ ČIKAGOJE, ŽUVO SIBIRE...

DR. JONAS RUDOKAS

Vytauto Andriaus Graičiūno gimimo šimtąsias metines minint

V. A. Graičiūnas gimė 1898 m. rugpjūčio 17 d. Čikagoje, JAV, gydytojo — politinio emigranto iš Lietuvos, žinomo visuomenės veikėjo šeimoje. 1914-1917 m. studijavo Čikagos universiteto administracijos ir komercijos fakultete, kartu dirbdamas tekintoju, normuotoju, ekonomistu pramonės įmonėse. 1917-1919 m. tarnavo JAV kariuomenėje, karo aviacijoje, dalyvavo mūšiuose Vakarų fronte. 1919 m. studijavo Grenoblio universitete Prancūzijoje, o 1920-1923 m. — garsiajame Armor technologijos institute Čikagoje, kurį sėkmingai baigė, gaudamas bakalauro laipsnį mašinų gamybos technologijos srityje.

1919-1920, 1923-1925 m. V. A. Graičiūnas — vadybos patarėjas (konsultantas) įvairiose Čikagos, Milwaukee, New York firmose. 1926 m. pradžioje jis bandė įsikurti Lietuvoje — buvo paskirtas „Metallo“ fabriko Kaune techniniu vedėju. Firmos vadovybei jis pateikė rimtą programą gamybai plėsti: pasiūlė šio fabriko bazėje įkurti „Fordo“ bendrovę automobilių surinkimo įmonę, kuri būtų galėjusi patenkinti didelės Rytų Europos dalies poreikius šiai produkcijai. Ši programa buvo paremta ne tik jauno, inžinieriaus entuziazmu, plačiais užmojais, bet ir jo asmeniniais ryšiais su garsiojo H. Fordo sūnumi, su kuriuo V. Graičiūnas kartu mokėsi institute Čikagoje. Tačiau fabriko savininkas J. Vailokaitis nepritarė šiam drąsiam planui, todėl jau 1927 m. rudenį V. Graičiūnas išvyko į Vakarų Europą, kur iki 1930 m. dirbo didžiulio medvilnės verpimo fabriko Vokietijoje, Arlen-Baden mieste technikos direktoriumi, pertvarkė ir racionalizavo visą jo gamybos procesą. Po to ėmėsi jam jau žinomos vadybos konsultanto veiklos, sėkmingai darbavosi Olandijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje.

Šiam V. Graičiūno gyvenimo periodui priklauso ir viešintelis teorinis jo darbas — straipsnis „Organizacijos vidiniai ryšiai“ („Relationship in Organization“), kuris buvo paruoštas autoriui artimai bendradarbiaujant su L. Arviku (L.Urwick), žymiu vadybos specialistu, Tarptautinio vadybos instituto Ženevoje direktoriumi. Šis jo straipsnis pirmą kartą buvo išspausdintas šio instituto biuletenyje 1933 metais anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. Straipsnis skirtas labai aktualiai vadybos problemai — valdymo apimtims (the Span of Management, senesniuose šaltiniuose — kontrolės apimtis — the Span of Control) kiekybinei analizei.

1935 metais V. Graičiūnas galutinai apsigyveno Lietuvoje, dirbo civiliniu tarnautoju

— vadybos patarėju Krašto apsaugos ministerijos įstaigoje, buvo aktyvus visuomenininkas — įkūrė Mokslinės vadybos draugiją ir buvo pirmasis jos pirmininkas, dalyvavo autoritetingo „Naujosios Romuvos“ žurnalo klubo veikloje, pareikšdamas čia savo nuomonę diskusijose kultūros, ekonomikos, pramonės vystymo, urbanistikos ir kitais klausimais. 1936 metais į Lietuvą sugrįžo ir jo žmona, JAV ir Vakarų Europoje pagarsėjusi dramos kino artistė ir režisierė Unė Babickaitė. Jie susituokė dar 1924 m. New Yorke ir, 12 metų skirtingais maršrutais klajoje po pasaulį, pagaliau apsigyveno kartu gražioje Kauno vietoje, netoli Vytauto parko, Vaižganto gatvėje. Čia jie kartu praleido beveik 15 metų.

1940-1941 m. V. Graičiūnas — Techninio skyriaus viršininkas Vietinės pramonės liaudies komisariate, 1941-1944 m., vokiečių okupacijos laikotarpiu — vadybos patarėjas Verslų ūkio generalinėje direkcijoje.

Po karo jis neilgą laiką dirbo Pramonės skyriaus vedėju Liaudies komisarių Taryboje, vėliau — Tyrimų skyriaus viršininku „Lietstatprojekte“. 1945-1948 m. buvo Vytauto Didžiojo universiteto statybos fakulteto docentas, dėstė statybų vadybą, ruošė kandidatinių disertacijų. Tuo pat metu dėstė ir Kauno Politechnikumo. 1948 m. atleistas iš universiteto, prasidėjus kovos prieš kosmopolitizmą kampanijai, vėl ėmėsi vadybos konsultanto darbo — tobulino gamybos organizavimą „Kotono“ ir „Silvos“ fabrikuose Kaune. 1951 m. pavasarį areštuotas, apkaltintas šnipinėjimu JAV naudai, ryšiais su JAV žvalgyba bei antitarybine propaganda ir nuteistas dešimčiai metų lagerių.

Neišlaikęs sunkių gyvenimo sąlygų V. A. Graičiūnas žuvo Sibire 1952 m. sausio 9 dieną Olžeros gyvenvietėje, Kemerovo srities lageryje. 1959 m. gegužės 21 d. reabilitavimo prašymas atmetas. Reabilituotas 1988 m. rugpjūčio 15 d.

Giliausius pėdsakus istorijoje jis paliko kaip mokslininkas — vadybos teoretikas. Graičiūnas dalyvavo ir Ketvirtajame kongrese (Paryžius, 1929 metai), kur prasiidėjo jo bendradarbiavimas su jau minėtu L. Arviku, nenutrūkęs iki pat karo. Šie kontaktai buvo ypač naudingi abiem pusėms. Laiške žmonai, rašytame 1930 metais, Graičiūnas pabrėžė, kad Arvikas gerai atstovauja amerikiečių vadybos idėjas, kurių charakteringas bruožas — demokratiškas fabriko valdymas. Savo ruožtu L. Arvikas savo knygos spausdinamame straipsnyje, parašytame jau

Onos Rukšėnienės nuotr.

po karo, taip pat aukštai vertina Graičiūno žinias.

Antra, Graičiūnui padėjo novatoriškas jo pasirinktos problemos sprendimo metodas — matematinių metodų panaudojimas socialiniams klausimams analizuoti, kas tais laikais buvo neįprasta. Tačiau svarbiausia V. Graičiūno teorijos populiarumo priežastis — tai didžiulė jos praktinė vertė.

Todėl neatsitiktinai V. Graičiūno darbas pateko į specialų rinkinį, kurį 1937 m. New Yorke išleido Kolumbijos universiteto Viešojo administravimo institutas, pavadintas „Papers on the Science of Administration“ („Straipsniai administravimo mokslo klausimais“). Tai buvo aukštas jau no autorias įvertinimas ir didelė garbė — būti publikuojamam greta tokių tuo metu jau plačiai žinomų vadybos klasiškų, kaip H. Fayol, E. Mayo, M. Follett ir kitų. Paties V. Graičiūno pasakojimu, ši knyga buvo įteikta ir vienam iš JAV prezidentų, matyt F. D. Rooseveltui, kuris Didžiajai ekonominei depresijai įveikti bandė pasitelkti ir vadybą — buvo sudaręs specialią Administravimo ir valdymo komisiją.

Šis unikalus vadybos teorijos darbų rinkinys po karo buvo išleistas dar kartą, „Pakartotinių ekonomikos klasiškų leidinių“ serijoje New Yorke 1969 metais ir pavadintas „Auksine vadybos knyga“. Todėl V. Graičiūno idėjos tapo prieinamos ir žinomos besidomintiems vadyba visame pasaulyje, jos iki šiol cituojamos ir minimos šimtuose rimtų vadybos veikalų. Dauguma tų knygų yra išverstos ir į kitas kalbas, todėl V. Graičiūno teorija tapo taip plačiai žinoma specialistų tarpe.

Tokiu būdu V. Graičiūnas tapo vienu geriausiai užsienyje žinomu lietuvių mokslininku — tiek Rytuose, tiek Vakaruose. Tiesa, nėra žinomas V. A. Graičiūno citavimo indeksas, šiuo metu labai populiarus tarptautinio mokslininkų prestižo rodiklis, nes ji pradėjo skaičiuoti jau po to, kai šio autoriaus populiarumo apogėjus buvo praėjęs. Tačiau galime drąsiai teigti, kad lietuvių mokslininkų tarpe šis Graičiūno rodiklis — vienas aukščiausių. Tiesa, toli gražu ne visi tų vadybos veikalų autoriai žinojo, kad V. Graičiūnas — lietuvis: didesnė dalis jų vadino jį arba prancūzu, arba amerikiečiu.

Tuo tarpu Lietuvoje ilgą laiką ši teorija buvo mažai kam

žinoma. Tik 1973 metais, jau nemaža laiko praslinkus po autoriaus mirties, Informacijos institutas labai ribotu tiražu atskiru leidiniu išplatino V. Graičiūno straipsnį, išverstą V. Ardžiūno iš 1937 m. amerikiečių rinkinio. 1988 metais doc. dr. K. Sasnauskas atliko naują šio darbo vertimą, kuris buvo išspausdintas „Liaudies ūkio“ (dabar „Lietuvos ūkis“) 8-jame numeryje ir tapo visiems prieinamas. Pagaliau V. Graičiūno darbu prasideda „Vadyba Lietuvoje 1918-1940 m.“ — rinktinė apie valdymą ir darbo organizavimą, išleista jau nepriklausomoje Lietuvoje 1991 metais. Be šio straipsnio knygoje patalpintas jau minėtas L. Arviko pasakojimas apie tai, kaip buvo sukurta valdymo apimtys teorija, o taip pat kitų lietuvių autorių darbai vadybos klausimais, parašyti tarpukario metais.

Lygiai prieš 60 metų, 1938-aisiais jis kartu su grupe Lietuvos mokslo ir politikos elito atstovų — dr. plk. P. Lesauskiu, prof. J. Šimkum, dr. Vl. Juodeika, dr. P. Bielskum, P. Pamataičiu ir kitais — įkūrė Mokslinės vadybos draugiją. Pagaliau ir patį terminą „vadyba“, gana vykusį tarptautinio žodžio „menedžmentas“ lietuvišką atitikmenį, sugalvojo taip pat V. Graičiūnas. Pokario metais jis buvo nebe naudojamas, bet nuo 1988 m., kai buvo paminėta šio mokslininko gimimo 90-metis, šis žodis vėl plačiai vartojamas lietuvių kalbos praktikoje.

V. Graičiūnas propagavo vadybos žinias bet kokia įmanoma proga — mokė savo kolegas įstaigoje, net savo viršininkus, dėstė įvairiuose kursuose. Tačiau tik trejetą metų likimas leido jam dirbti dėstytoju-profesionalu, perduoti savo sukauptą didžiulį žinių bagažą jaunimui — VDU studentams. Šis darbas paliko gily pėdsaką — tam pasitarnavo platus dėstytojo žinių akiratis, jo entuziazmas. Nemažą įtaką turėjo ir novatoriški dėstytojų metodai — V. Graičiūnas panaudojo dalykinius žaidimus VDU 10 ar net 20 metų anksčiau, negu jie buvo pradėti taikyti kitose Sovietų Sąjungos aukštosiose mokyklose. Pagaliau, jis mokė savo studentus ne tik vadybos — dosniai dalijosi su jais savo turtingu gyvenimo patyrimu, neskaiciuodamas darbo valandų. Dauguma buvusių V. Graičiūno mokinių — VDU statybos ir mechanikos fakultetų studentų, politechnikumo moksleivių sėkmingai pritaikė gautas vadybos žinias praktikoje ir to

dėka užėmė aukštus postus statybos ir pramonės organizacijose, valstybinėse įstaigose. Ne vienas jų patys tapo dėstytojais — J. Dilba, V. Gubavičius, A. Deinsys ir kiti. Jie ne tik sėkmingai taikė, bet ir platino mokytojo idėjas.

Pagaliau verti dėmesio ir V. Graičiūno — vadybos konsultanto nuopelnai, ypač šiuo metu, kai ši veiklos rūšis palapsniui Lietuvoje darosi vis populiarsnė. Dirbdamas ši sunkų, bet įdomų ir gerai apmokamą darbą Vakarų Europoje, būdamas čia vienu pirmųjų šios profesijos atstovų, jis rėmėsi tiek savo patyrimu, igytų JAV, ypač garsioje Artur Andersen konsultacinėje firmoje, kurio padalinys dabar veikia ir Lietuvoje. Pravertė čia ir jo enciklopedinės žinios, gera orientacija įvairiose ūkio šakose: pramonėje, statyboje, paslaugų sferoje, amatuose; nesvetimi jam buvo ir kultūros reikalai. Neatsitiktinai V. Graičiūnas pateikė visą eilę originalių, toliaregiškų pasiūlymų Lietuvos ūkio vystymo strategijos, urbanistikos ir kitais klausimais. Pavyzdžiui, įvertindamas mūsų ekonominę, demografinę ir geopolitinę situaciją, gyventojų aprūpinimo darbu sunkumus, savų gamtinių išteklių stoką, jis bene pirmasis iškėlė idėją plėsti Lietuvoje sudėtingos, daug kvalifikuoto darbo, bet mažai atvežtinio metalo reikalaujančios produkcijos gamybą. Tokią pramonės strategiją sėkmingai realizavo Lietuvos liaudies ūkio taryba 1957-1965 metais.

Sovietiniais metais kalbėti apie V. Graičiūną, jo darbus Lietuvoje buvo nepriimta, net rizikinga. Mat, pastangos jį reabilituoti V. Chruščiovo laikais buvo nesėkmingos — tą pavyko padaryti tik 1988 metais. Tačiau tada, pirmą kartą plačiau prabilus apie šį mokslininką jo gimimo 90-jų metinių proga, daugelis svarbių jo biografijos faktų dar nebuvo žinomi; nebuvo pelnytai įvertintas ir jo indelis į pasaulinį mokslą — nei Lietuvoje, nei už jos ribų. Juk geležinė uždanga, skirianti mus nuo pasaulio, tada dar buvo tvirta, dar žengėme tik pirmuosius žingsnius mūsų valstybės atkūrimo keliu. Todėl, nors V. Graičiūno teorija vadyboje gerai žinoma, jos autoriaus asmenybės mokslo pasaulyje tebėra savotiška mįslė, legenda; laikas įminti šią mįslę. Tą galime ir privalome padaryti dabar, minėdami šio talentingo vadybos teoretiko, jaunimo auklėtojo, tauraus Lietuvos patįto gimimo šimtąsias metines jau nepriklausomoje valstybėje, be apribojimų bendraudami tiek su Rytai, tiek su Vakarais. Pagaliau galime tinkamai pagerbti V. Graičiūno atminimą, prisiminti ir įvertinti jo idėjas, kurios pasitarnavo ir dar ateity pasitarnaus Lietuvos garbei ir gerovei.

Tai — tik svarbiausieji V. A. Graičiūno biografijos bruožai. O iš tiesų jo gyvenimas buvo, kaip reta, turtingas įvykiais, kartais labai įdomiais, o neretai — ir sunkokai paaiškinamais, mįslingais. Būta jame ir prieštarų dalykų, ir laimėjimų, ir nesėkmių. Bet svarbiausia — Graičiūno idėjos, jo patyrimas ir šiandieną gali būti naudingas vadovui, vadybos konsultantui, mokslininkui. Apie tai visi besidomintys vadyba, jos mokslo raida, V. A. Graičiūno asmenybe netrukus galės paskaityti ruošiamoje spaudai knygoje.

• Tikras draugas niekad nepastos kelio, nebent būsi be-einas atgal.

Anonimas

DRAUGAS, 1998 m. spalio 21 d., trečiadienis

5

A.†A. KAZYS JANKAUSKAS

Po sunkios ir ilgos ligos mirė 1998 m. spalio 19 d., sulaukęs 83 metų.

Gimė Latvijoje, Rygos mieste. Čikagoje išgyveno 49 m. Liko velionio mirusių seserų ir brolio vaikai su šeimomis Amerikoje ir Lietuvoje. Taip pat liko velionio pusbroliai: Donatas Stukas Floridoje, Vincas Ruseckas Arizonoje, Liudas Stukas, Kazys Ruseckas ir pusserė Genė Dravdienė su šeimomis Lietuvoje ir mirusio pusbrolio Jono Jagėlos vaikai Amerikoje.

Velionis pašarvotas spalio 23 d., ketvirtadienį, nuo 3-8 v.v. Petkus Marquette Funeral Home, 2533 W. 71 St. Laidotuvės įvyks penktadienį, spalio 24 d., 10:30 val. ryto. Velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Čikagoje.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliudę: pusbroliai, pusserė ir kiti giminės.

Laidotuvių direkt. Donald M. Petkus,
tel. 1-800-994-7600 arba 773-779-4411.

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad

A.†A. PIJUS JAUNUTIS NASVYTIS

po sunkios ligos mirė š.m. spalio 17 d., 5 val. ryto, Plainville, CT.

Atsisveikinimas įvyks š.m. spalio 20 d. Plainville, CT. Pamaldos ir akademija įvyks po poros savačių Cleveland, OH. Iš ten velionio palaikai bus pervežti į Lietuvą.

Birutė Nasvytytė-Smetonienė
Vytautas Nasvytis
Aldona Nasvytytė-Satterthwaite
Aldona Mackevičienė

Norintieji pagerbti Velionio atminimą, šeimos pageidavimu, kviečiami tai padaryti auka Lavoriškių mokyklos statybai Vilniaus krašte, nes šis projektas buvo vienas jo paskutiniųjų rūpesčių.

Cekius rašyti ir siųsti Tautos Fondui: Lithuanian National Foundation, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207-1910.

Mylimai sesutei

A.†A. STASEI

Lietuvoje mirus, jos broli ALBINĄ KARNIŲ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Rimgailė Zotovienė, Rūtelė ir Andreja

A.†A. Dr. VYTAUTUI VYGANTUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame žmoną MARIJĄ, dukteris MONIKĄ ir KRISTINĄ, brolių dr. MINDAUGĄ VYGANTĄ su šeima ir kartu liudime.

Naudžių ir Kanaukų šeimos

A.†A. ONAI DIDŽBALIENEI

mirus, sūnui ADOMUI, žentui JONUI STOŠKUI, dukroms ir visai šeimai reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

K.O.F. Draugai

PADĖKA

A.†A. JONAS VIDAS RUTKA

Mirė 1998 m. spalio 1 d., sulaukęs 58 metų ir buvo palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Čikagoje.

Dėkojame kun. Fabijonui Kireilui už maldas laidotuvių namuose ir šv. Mišias atnašautas Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Taip pat dėkojame vargoninkui Algii Barniškiui.

Dėkojame visiems atsilankiusiems laidotuvių namuose ir dalyvavusiems šv. Mišiose. Taip pat nuoširdus ačiū už šv. Mišių aukas, už gražias gėles ir aukas duotas šeimos nuožiūrai.

Dėkojame Gaidas-Daimid laidotuvių direktoriui Gerald F. Daimid už sąžiningą ir malonų patarnavimą.

Liūdesyje likę: motina, seserys, brolis ir giminės.

Mažajam ūkininko klatelei Vėlaikių kaime, Daugailių valsčiuje, Utenos apskrityje. Nuotr. A. Čepėno

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Norite būti sveiki? Pasisiekykite nuo gripo ir plaučių uždegimo! Visi norintieji nesirgti bus paskiepyti spalio 30 d., penktadienį, nuo 9 v.r. iki 12 val. Lemonto Park District rūmuose. Turintiems Medicare B kortelę, tas nieko nekainuos. Autobusas jūsų lauks 9 val. r. prie Pasaulio lietuvių centro, nuveš ir parveš atgal. Tai LB Lemonto apylinkės socialinių reikalų skyrius nori, kad jūs nesirgtumėte. Vietas galite užsisakyti, paskambinę į socialinių reikalų skyrių tel.: 630-243-8611.

Lietuvių fronto bičiulių susirinkimas įvyks spalio 21 d., trečiadienį, 7 v.v. Tėvų maršjonų vienuolyno patalpose. Dr. Kazys Ambrozaitis padarys pranešimą apie LF bičiulių suvažiavimą Lietuvoje ir pasidalins kitais aktualiais klausimais, žurnalistas Juozas Žygas kalbės apie prof. Z. Zinkevičiaus knygą „Kaip aš buvau ministru“. Kviečiami bičiuliai, nariai ir draugai.

Ateitininkų šalpos fondo vakarienė, Ateitininkų rūmų Kaune remontui paremti, ruošiamą šeštadienį, spalio 31 d. Ateitininkų namuose, Lemonte. Pradžią 5:30 v.v. Apie dalyvavimą iš anksto pranešama Vidai Maleiškienei, tel. 630-257-8087. Visi ateitininkai ir jų draugai kviečiami.

Šv. Kazimiero lietuvių kapinių kapų sklypų savininkų draugijos metinis susirinkimas š. m. spalio 25 d., sekmadienį, 2 val. p.p. vyks Čikagoje, Gage parko Fieldhouse auditorijoje, esančioje prie 55 gatvės ir Western Ave. sankryžos. Visi draugijos nariai ir kapinėmis susirūpinusi visuomenė kviečiama dalyvauti.

Išbandykite savo laimę „Trump Casino“! Išvykę į šiuos lošimo namus lapkričio 12 d., ketvirtadienį, organizuoja LB Lemonto apylinkės socialinių reikalų skyrius. Išvyksime iš Pasaulio lietuvių centro ryte, grįšime vakare. Jei norite sužinoti daugiau, skambinkite tel. 630-243-0791.

„Rimties valandėlėje“ praėjusį šeštadienį (spalio 10 d.) įšivėlė korektūros klaida. Priešpaskutinio paragrafo galę gyvenimo sunkumai ir pagundos buvo palyginami su Mišių pirmame skaitiny minėtais amalekiečiais (Amaleko kariuomene), ne su „amerikiečiais“, kaip per klaidą buvo išspausdinta.

SKELBIMAI

• Ieškomas Pranas Černiauskas, gimęs 1927 m. anksčiau gyveno 3327 W.Lemoyne St., Chicago 51, IL. Ieško Algr-

ADVOKATAS
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S.Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

Advokatas Jonas Gibaitis
Civilinės ir kriminalinės bylos
6247 S.Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. 773-776-8700
Toll free 24 hr. 888-776-6742
Darbo val. nuo 9 v.r. iki 7 v.v.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 v.p.p.

ADVOKATAS
Vytenis Lietuvninkas
4536 W. 63th Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100
Valandos pagal susitarimą

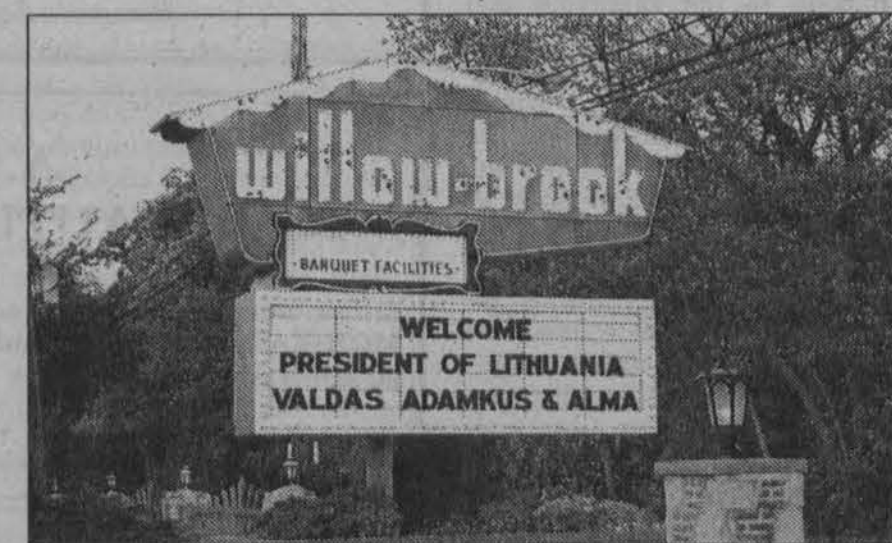
Naujausias rudens ir žiemos madas pamatysite atvykę į Pasaulio lietuvių centro rengiamą madų parodą „Rudens simfonija“ lapkričio 15 d., 12 val., centro didžiojoje salėje. Matysime rūbus, pritaikytus dienai, popietei, vakarui. Modeliuos moterys ir vyrai. Reikia iš anksto užsisakyti stalus ar vietas. Paskambinkite Žibutei Pranckevičienei tel. 630-257-0153 arba Dainai Silionienei 630-852-3204. Dalyvauti kviečia PLC renginių komitetas.

Kornelijus Jazbutis skaitys savo kurybą Ateities savaitgalio literatūros vakare, kuris įvyks Čikagos Jaunimo centro kavinėje 7:30 v.v. penktadienį, spalio 30 d. Smulki Ateities savaitgalio programa bus skelbime šeštadienį, spalio 24 d. „Drauge“.

ALTO Čikagos skyriaus valdybos ir tarybos posėdis bus spalio 24 d., šeštadienį, 4 val. po pietų, centro patalpose, Jaunimo centre. Visi kviečiami dalyvauti, nes yra labai svarbių reikalų, kuriuos reikia skubiai išspręsti. Visi laukiami.

ALRK Moterų sąjunga kviečia visuomenę šeštadienį, spalio 24 d. dalyvauti 12 val. Mayfield restorane, 6072 S. Archer Ave., ruošiamuose „Draugo“ vyr. redaktorės, rašytojos, žurnalistės ir visuomenininkės pagerbimo pietuose. Apie dalyvavimą iš anksto praneškite tel. 773-247-8453, 773-737-7780 arba 773-582-7452. D. Bindokienė organizacijų pranešimais, ir jų veiklos korespondencijomis „Drauge“ talkina visų organizacijų veiklai. Parodykime jai pagarbą ir įvertinimą dalyvavimu šiame renginyje.

Lapkričio 8 d., sekmadienį, Jaunimo centre minėsime a.a. prof. dr. Antano Maceinos 90 m. sukaktį. Apie minėjimą bus pranešta vėliau spaudoje.

Toks parašas prie vartų pasitiko svečius, atvykusius į Willowbrook salę praėjusį sekmadienį, spalio 19 d. Nuotr. E. Butėno

das Černiauskas, gim. 1931 m. Alytaus apskr., Simno apylinkėje, Gražulių kaime. Rašyti: A.Černiauskas, Volungės g. 34-3, Alytus, Lietuva.

• Legaliai galiojanti „Social Security“ iki spalio 30 d. E.Šumanas, tel. 1-708-720-2651.

• Praleiskite vieną savaitę šią žiemą plaukiant saulėje Karibių jūroje. Septynios dienos – 1999 m. sausio 31 d. – vasario 7 d. Kaina \$1,339. – vasario 7 d. Kaina \$1,339. First Class Travel, tel. 847-392-6320 arba 1-800-470-3358.

• Lemonte TRANSPAK įstaigos naujos darbo val., šešt. 9-1 v.p.p., sekmd. 9-1 v.p.p. Tel. 1-630-257-0497.

• Pinigai, siuntiniai, baldai, automobiliai. TRANSPAK, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629. Tel. 1-

Ateities savaitgalio metu yra ruošiamas Ateitininkų šalpos fondo vakarienė, kurios pelnas skiriamas Kauno Ateitininkų namų remontui. Vakarienė įvyks spalio 31 d. Ateitininkų namuose, Lemonte. Pradžią 5:30 v.v. Mažamečiams vaikams bus parūpinta priežiūra ir užkandžiai. Vietas galite užsisakyti, paskambinę Vidai Maleiškienei tel. 630-257-8087.

„Tęsti pažadai“ skautininkų, skautininkių, vyr. skaučių židiniečių ir vyr. skaučių vyčių suvažiavimas, š.m. lapkričio 14 ir 15 d. vyks „Argonne Guest House“, Argonne, IL. Kadangi ši vieta priklauso JAV valdžiai, dalyviai privalo iš anksto užsiregistruoti, būti JAV ar Kanados piliečiai arba legalūs tų kraštų gyventojai. Registraciją iki spalio 20 d. priima fil. Jolanda Kerelienė, 2 Norton Drive, Lemont, IL, 604339, tel. 630-257-2558.

Stasė V. Pautienienė iš Kalifornijos patikslina ir atsiprašo už klaidas jos parašytame straipsnyje „Kelias į santuoką“, išspausdintame š.m. rugsėjo 5 d. „Draugo“ laidos „Mūsų šeimose“ skyriuje. Patikslinama: jaunieji Haroldas Mockus ir Deimilė Eigirdaitė buvo pakrikštyti Lietuvoje; jaunosios Mamytė nebuvo kalnina Sibire; jaunosios Tėvelio mamytė buvo Sibire; piršlinės vardas ir pavardė yra Izabelė Sagatauskaitė, ji, tarp kitko, labai gražiai pravedė tą vestuvinę puotą.

Čikagos Lietuvių operos kasmetinis pokylis šimt rengiamas lapkričio 14 d., šeštadienį, 6:30 val. vak., Jaunimo centre. Programą atliks operos choras ir solistai. Šokiams gros Algimanto Barniškio orkestras. Valdyba primena, jeigu kas negrąžino laimėjimo bilietų šaknelių, paskubėkite tai padaryti, nes laimingųjų bilietų traukimas bus pokylio metu. Rezervacijas priima Jurgis Vidžiūnas tel. 773-767-5609.

Toks parašas prie vartų pasitiko svečius, atvykusius į Willowbrook salę praėjusį sekmadienį, spalio 19 d. Nuotr. E. Butėno

773-838-1050.

• Pirkiniu pilną komplektą (37 tomus) Lietuvių Enciklopedijos. Skambinti 773-838-1050.

• Žymusis Lietuvos tenoras Virgilijus Noreika, pavašarį dainavęs Lietuvių operos „Čigonų barono“ pastatytoje, grįžta į Čikagą, kur su sopranu Audrone Gaiziūniene atliks „Saulutės“, Lietuvos vaikų globos būrelio, labdaros koncertą „Aukso gija“. Jiems akompanuos pianistas Povilas Jaraminas. Dailininkė Rasa Sutkutė kuria scenos dekoracijas. „Saulutė“ visus maloniai kviečia į Jaunimo centrą spalio 25 d., sekmadienį, 3:00 val. p.p. Bilietus galima įsigyti „Seklyčioje“ arba koncerto dieną nuo 1:30 val. p.p. prie durų.

(sk.)

Redaguoja J.Plačas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL

Jau atėjo rudenėlis...

KELIONĖ APLINK PASAULĮ

Gal skaitėtė spaudoje, kad apie pasaulį dviračiais važiuoja įvairių valstybių dviratininkai, tarp jų ir Lietuvos dviratininkai. P. A. Gustaitis pranešimu: Sigitas Kučas, Goda Čiplytė, Edvardas Žizys ir Gediminas Vasiliauskas iš Los Angeles, Kalifornijoje išvažiavo į San Diego, iš ten rugsėjo mėn. pradžioje į Meksiką. Iš Meksikos dviračiais važiuos į Guatemalą, El Salvador, Hondurasą, Nicaragą, Costa Ricą, Panamą, Kolumbiją, Ecuadorą, Peru, Chile, Argentino. Iš Buenos Aires (Argentinoje) laivu persikels į Afriką tolimosios kelionės. XXI amžių (2000-tuosius metus) sutiks Japonijoje ir t.t.

Kai Lietuvos burlaivis plaukė apie pasaulį, berniukas, buvęs laive, parašydavo „T. žvaigždutei“ apie jų kelionę. Nežinau, ar dviratininkai rašys savo išpučius, bet jūs galite rašyti, kaip jūs įsivaizduojate jų kelionę Centrinės ir Pietinės Amerikos kraštuose. Galite trumpai parašyti apie tas valstybes, kaip jie randa teisingą kelią, kaip bendrauja su vietiniais gyventojais, kaip su jais susikalba, kokį maistą valgo, kaip apsisaugo nuo vabzdžių ir parazitų ir t.t. Tokius jūsų fantastinius rašinius išspausdinsiu „T.Ž.“ Reikia domėtis lietuvių pasisekimais ir nesėkmėmis. Iš nepasisekimų irgi galima pasimokyti. Jūs visi turite dviračius, mėgstate jais važinėti, turėtumėte lietuvių dviratininkų kelionė aplink pasaulį ir jums įdomi.

Redaktorius

KOLUMBO ŠVENTĖ

Amerika spalio 12 d. prisimena Kristupo Kolumbo didžiąją kelionę ieškant naujų žemių. Jis su trimis laivais plaukė 33 dienas per Atlantą, kol pagaliau surado paslaptingą Naująjį pasaulį. Tą salą jis pavadino San Salvadoru. Jau daugiau kaip 500 metų mokslininkai ieško tos salos. Tiksliai žinoma tik tiek, kad ji yra Bahamų salyne. Įvairiais laikais manyta, kad jo surastoji vieta, buvusios Remo, Tirkso, Keto salos. 1942 m. didžiojo jūrų keliautojo biografas S.E. Morisonas paskelbė, kad Kolumbas tada buvo priplaukęs Votlingo salą – dabartinį San Salvadorą.

JAV nacionalinės geografų draugijos surengta ekspedicija truko 5 metus. Buvo dar kartą ištirti, dabar jau kompiuteriais padedant, senieji doku-

mentai, taip pat ir Kolumbo laivo dienynas. Ekspedicijos išvada tokia: 98% spėjama, kad Kolumbas išlipa Samano saloje, kuri yra už 65 mylių į pietryčius nuo San Salvadoro. „National Geographic“ žurnalas pateikė platų šios ekspedicijos aprašymą.

SIBIRAS

Elena Juciūtė buvo viena iš tukstancijų lietuvių ištremtų į Sibirą. Ji buvo daug kartų tardyta ir nuteista 10 metų, nes dirbo partizanų pogrindyje. Vėžamieji į Sibirą buvo pakraunami į gyvulinius vagonus, 50 žmonių į vieną vagoną. Vagonai buvo prikimšti, neturėjo išviečių, tik skylė grindyse, baisiai smirdėjo.

Po sunkios kelionės atsirado Omske, iš ten pateko į lagerius. Elena ir kitos moterys dirbdavo visą dieną visokių darbų, vos gaudamos pavalgę. Visur saugodavo sargybiniams su šautuvais. Lageris aptvertas spygliuotomis vielomis. Po 10 metų Elena buvo grąžinta į Lietuvą – Klaipėdą. Čia vėl prasidėjo tardymai ir vėl buvo nuteista 9 metams. Vėl buvo pakrauta į vagonus ir nuvežta į Sibirą, bet į kitą vietą, prie Taišeto. Čia Elena dirbo dideliame ūkyje visokių darbų. Po kiek laiko ji pasijuto negerai ir buvo nuvežta į ligoninę. Ten jai padarė operaciją. Po operacijos vėl grįžo į ūkį dirbti.

Stalinui mirus, iš Maskvos atvažiavo komisija ir peržiūrėjo politinių kalinių bylas. Komisija leido vieniems grįžti į Lietuvą, o kitiems sumažino bausmę. Elena buvo išleista, bet jos draugai turėjo dar 2 metus būti.

Elena vėl grįžo į Lietuvą, bet negavo buto, nei darbo, nei pinigų. Tik po 2 metų Elena gavo darbą ir gyvendavo pas draugus bei pažįstamus. Visi bijojo duoti darbo grįžusiems iš Sibiro.

Daug tremtinių Sibire mirė badu ir sušalo. Kurie grįžo į Lietuvą, buvo pavargę, nesveiki ir neturėjo kur prisiglausti.

Daina Maciūnaitė, Philadelphiajos Vinco Krėvės lit. m-las mokinė („Bitutė“)

SPARNUOTA DUKTĖ

(Pasaka legenda)
(Pabaiga)
Kai tik apsigyveno po to ūkininko pastogę kregždė, apsigyveno ir turtas bei laimė. Viskas gerai užderėjo, viso visur buvo pilna, reikėjo net naują kletį pastatyti. Kur kregždėlės gyvena, ten ir Dievas laimina...

ŽVAIGŽDUTĖ

Isteigta Lietuvių Mokytojų Sąjungos Čikagos skyriaus

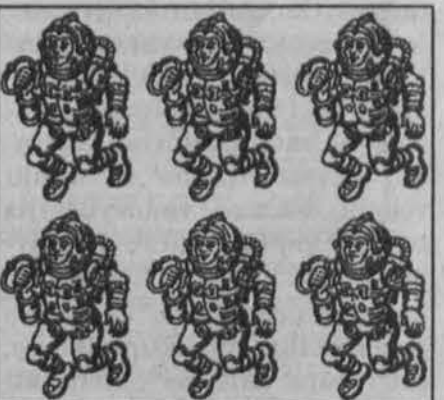
— Mama, mokytoja šiandien mane pagyrė!
— Už ką?
— Kai paklausė, kiek bus du kartus po aštuoniolika, aš atsakiau — trisdešimt penki.
— Tačiau tai neteisingas atsakymas.
— Taip, bet iš visų atsakiusių mano atsakymas buvo labiausiai panašus į tiesą.

GALVOSŪKIS NR. 6

Gatvė važiuoja automobiliu, bet nė vienas jo ratas nesisuko, kaip tai galėjo būti? (5 taškai)

GALVOSŪKIS NR. 7

(Žiūrėkite piešinėlius)

Kiekvienas piešinys skiriasi nuo kitų keturiomis smulkmenomis. Raskite jas. (5 taškai)

GALVOSŪKIS NR. 8

(Žiūrėkite piešinėlį)

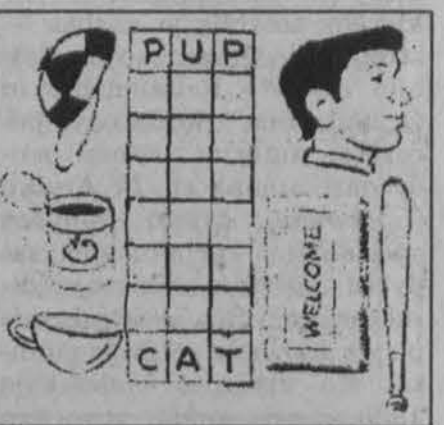

Perskaitykite rebuse mįslę ir ją įminkite. (5 taškai)

Rebusą sudarė 8 kl. mokinė Sandra Jakovickaitė iš Grūžių, Pasvalio rajono.

GALVOSŪKIS NR. 9

(Žiūrėkite paveikslėlius)

Kai kurie nupiešti piešinėliai vaizduoja beisbolo žaidimą, todėl parinkti angliški žodžiai, juos visus turėsite išversti lietuviškai. Reikės „Pup“ pakeisti į „Cat“, naudojant kitus 6 žodžius, pakeičiant tik vieną raidę. Jūs surašysite į tuščius langelius. (5 taškai)

GALVOSŪKIS NR. 10

1. Kada buvo išrastas automobilis? 2. Nuo kada europiečiai pradėjo vartoti stalo šakutę? 3. Kada žmonės pradėjo naudoti arklį (arimo prietaisą)? 4. Kada medinis arklas buvo pakeistas į geležinį plūgą? 5. Kas pirmasis pastebėjo, kad kometų uodegos visada būna nutolusios nuo saulės? Už visus teisingai išspręstus uždavinius ir plačiau paaiškintus, skiriama 10 taškų, o už trumpus atsakymus — tik 5 taškai.

Atsiuntė Kun. dr. E. Gerulis

Fedras